

LAŠKA

NETUVIAMŠ

ŠIAME NUMERYJE:

Visuotinis Bažnyčios susirinkimas

Religinis mąstytojas — B. Pascal

Naujų kelių beiėškant

Kunięas karo sūkury

Prarasti mergaičių metai

1962

SPALIS / OCTOBER / XIII / NO. 10

TURINYS

VISUOTINIS BAŽNYČIOS SUSI- RINKIMAS — J. Vaišnys, S. J.	290
RELIGINIS MASTYTOJAS — B. PASCAL — A. Grauslys	292
NAUJŲ KELIŲ BEIEŠKANT — P. Razminas	298
DARBAS NAUJOJE SANTVARKO- JE (II) — P. Daugintis, S. J. .	303
GIEDRĖ JANKONYTĖ - ŽUMBA- KIENĖ — A. Kurauskas	305
KAS YRA TIESA? — A. Kezys, S. J.	311
KUNIGAS KARO SŪKURY (V) — B. Krištanavičius, S. J.	313
PRARASTI MERGAIČIŲ METAI — P. Alšėnas	318
SKAITYTOJŲ LAIŠKAI	320
NAUJOS KNYGOS — Alė Rūta ir L. Germanienė	321
IŠ FILMŲ PASAULIO — Alė Rūta	323

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.

Redakcija — Juozas Vaišnys, S. J.

Administracija — Petras Kleinotas, S. J.

Meninė priežiūra — Algirdas Kurauskas

Fotografija — Algimantas Kezys, S. J.

Spaustuvė — Immaculata Press, Putnam, Connecticut.

Redakcijos ir Administracijos adresas:
2345 W. 56th Street, Chicago 36, Illinois.
Tel. REpublic 7-8400.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Deila Strada, Inc., 2345 W. 56th Street, Chicago 36, Illinois. Tel. REpublic 7-8400. Yearly subscription three dollars. Single copy 30 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, Ill. Additional office of mailing in Thompson, Connecticut.

“Laiškų Lietuviams” iliustracijas be redakcijos leidimo naudoti draudžiama.

1962 SPALIS
(OCTOBER)
VOL. XIII, NO. 10

LAIŠKAI LIETUVIAMS

RELIGINĖS IR TAUTINĖS KULTŪROS ŽURNALAS

TAI MANO ĮSAKYMAS, KAD MYLĖTUMĖTE VIENAS KITA,
KAIP AŠ JUS MYLĖJAU.

JŪS MANO DRAUGAI, JEI DARYSITE, KĄ JUMS ĮSAKIAU.

ŠVENTASIS TĖVE, IŠLAIKYK SAVO VARDE TUOS,

KURIUOS MAN DAVEI,

KAD JIE BŪTŲ VIENA, KAIP IR MES.

PRAŠAU NE TIK UŽ JUOS, BET IR UŽ TUOS,

KURIE PER JŲ ŽODĮ MANE ĮTIKĖS.

GARBĘ, KURIAŲ MAN DAVEI, AŠ DAVIAU JIEMS,

KAD JIE BŪTŲ VIENA, KAIP IR MES ESAME VIENA.

AŠ JUOSE IR TU MANYJE,

KAD JIE BŪTŲ TOBULOJE VIENYBĖJE,

KAD PASAULIS PAŽINTŲ, JOG TU ESI MANE SIUNTĖS

IR MYLĖJAI JUOS TAIP, KAIP IR MANE.

(Jono 15-17 skyr.)

AI ŽMOGUS skiriasi nuo savo artimųjų ir su jais drauge praleidžia jau paskutiniašias minutes, stengiasi kalbėti apie tai, kas svarbiausia, ieško tokių žodžių ir tokių minčių, kad galėtų tinkamiausiai išreikšti giliausius savo širdies troškimus. Panašias nuotakas pergyveno ir Dievas — Žmogus, kai su savo mylimais mokiniais ėjo iš Paskutinės Vakariinės salės į Alyvų Darželį kentėti ir mirti. Jis jau buvo įsteigęs vienybės ir meilės sakramentą — Eucharistiją. Dabar ėjo atpirkti žmonijos ir savo pavyzdžiu parodyti didžiausią meilę — mirti už savo mylimuosius. Meilės apaštalas šv.

Jonas savo evangelijoje plačiai aprašo tas paskutiniašias minutes, kai Kristus dar buvo drauge su visais savo ištikimais mokiniais. Pakeliui į Alyvų Darželį, tylint susimąščiusiems apaštalams, Jis kalbėjo ir kalbėjo. Kalbėjo vienintele tema, nuolat vis kartodamas tuos pačius žodžius: vienybė ir meilė. Tai buvo Jo paskutiniai žodžiai, tai buvo didžiausias Jo širdies troškimas, tai buvo Jo žmonijai paliktas testamentas.

Matyt, apie šiuos Kristaus žodžius, apie šią krikščioniškojo tikėjimo esmę dabartinis popiežius Jonas XXIII bus dažnai mąstęs, kai dar nebuvo įkopęs į šv. Petro sostą. Kai taip netikėtai, tiesiog Dieviškosios Apvaizdos lėmimu, jis tapo Bažnyčios galva, pirmasis jo iškilmingas žodis pasauliui buvo Vi-

suotinio Bažnyčios Susirinkimo paskelbimas. Svarbiausias šio susirinkimo tikslas — meile paremta visų krikščionių vienybė. Be abejo, niekas negalvoja, kad po šio susirinkimo tuoj susijungs visi katalikai, stačiatikiai ir protestantai į vieną avidę, klausydami vieno ganytojo. Vieną kartą taip turės įvykti, bet iki tos visuotinės tobulos vienybės kelias dar tolimas. Šaukdamas šį dvidešimt pirmąjį Visuotinį

VISUOTINIS BAŽNYČIOS SUSIRINKIMAS

JUOZAS VAIŠNYS, S. J.

Bažnyčios Susirinkimą, popiežius nori tik pakviesti visus krikščionis į vienybę, nori visam pasauliui garsiai paskelbti, kad Bažnyčios vartai yra plačiai atviri kiekvienam, norinčiam kovoti po Kristaus vėliava. Dabartinis po-

piežius dešimt metų yra buvęs Apaštališkuoju Delegatu Bulgarijoje, kur 85% gyventojų yra stačiatikiai. Išvykdamas iš Bulgarijos, savo atsisveikinimo kalboje jis prisiminė seną airių paprotį, kai Kalėdų naktį kiekviena šeima savo namų lange uždega žvakutę, tuo norėdama parodyti, kad jų namai yra atviri Juozapui ir Marijai, kad jie mielai priims gimšiantį Kūdikį. Priminęs šį gražų paprotį, jis kalbėjo: "Kur tik aš bebūčiau, žinokite, kad mano lange bus uždegta žvakutė kiekvienam prieglaudoms ieškančiam bulgarui, nesvarbu, ar jis bus katalikas, ar stačiatikis. Užtenka tik, kad jis pasisakys esąs mano brolis iš Bulgarijos, ir mano namuose visuomet patirs šilčiausią vaišingumą."

Kai buvęs Bulgarijos Apaštališka-

sis Delegatas tapo visos Bažnyčios galva, savo namų lange uždegė žvakutę kiekvienam geros valios žmogui, nesvarbu, kokiai tikybai jis priklausytų. O dabar, spalio mėn. 11 dieną, jis uždegs šviesų žibintą šv. Petro bazilikos bokšte, kad jis šviestų visam pasauliui ir visus kviestų į Kristaus įsteigtąją Bažnyčią. Tikrai šis antrasis Vatikano susirinkimas bus lyg meilės ir vienybės kvieslys, kad visi tikintieji jungtų savo jėgas prieš didžiausius šių dienų tikėjimo priešus, kad visi pilnai įsijungtų į Mistinį Kristaus Kūną ir būtų gaivinami Jo malonės, kad visos šakelės vėl prigytų prie didžiojo Vynmedžio ir sužaliuotų nauja gyvybe.

Buvusieji Bažnyčios susirinkimai dažniausiai buvo šaukiami, norint išsaugoti tikrąjį krikščionybės mokslą ir apginti nuo įvairių erezijų, kurios ypač siautė pirmaisiais krikščionijos amžiais, besikėsindamos griauti pačius krikščionybės pamatus. Dėl to dažnai tų buvusiųjų susirinkimų nutarimai baigdavosi žodžiais: "Si quis dixerit... anathema sit" (jei kas sakytų... tebūna atskirtas nuo Bažnyčios). Žinoma, tai buvo būtina reikalinga, nes krikščionybės tiesų pritaikymas atskiriems, kartais gana komplikuotiems atvejams nebuvo visiems aiškus. Krikščioniškasis mokslas dar buvo toks naujas, nenusistovėjęs, todėl kiekviena klaida galėjo jam labai pakenkti. Praktika parodė, kad reikia tam tikro griežtumo, norint išsaugoti tikėjimo vienybę, nes kai kiekvienas jį pradeda aiškintis, kaip jam patinka, tada žūva tikėjimo vienybė ir atsiranda šimtai viena kitai priešingų sektų.

Tačiau dabar, kai mūsų Bažnyčios tiesos yra aiškiai aptartos ir išaiškintos, kai jau negresia pavojingesnės erezijos, atėjo laikas užmiršti defenzivą ir pradėti pozityviai žmonėms

rodyti tikėjimo grožį, ieškoti naujų metodų skleisti krikščionybės tiesoms, kad jos visus patrauktų ir persunktų kiekvieno tikinčiojo gyvenimą, lyg tos evangelijoje minimos mielės. Šiame susirinkime, tur būt, nebus per daug vartojami žodžiai "anathema sit", nebent prieš tuos, kurie tik sau norėtų rezervuoti išganymo monopolį. Čia bus kalbama ne apie tuos, kuriuos reikia atskirti nuo Bažnyčios, bet apie būdus ir metodus, kaip būtų galima visus pritraukti prie Bažnyčios. Šis susirinkimas šaukiamas ne tam, kad dar kartą būtų pasmerkti, apkaltinti ir eretikais ar schizmatikais pavadinti visi atsiskyrusieji nuo Katalikų Bažnyčios, bet bus prisipažinta, kad kaltės buvo iš abiejų pusių. Buvo kalti tie, kurie atsiskyrė, bet negalima pilnai pateisinti nė tų, nuo kurių atsiskyrė, nes jų gyvenimas gal nebuvo persunktas tikrąja krikščionybės dvasia, gal daugumas krikščionių tada savo gyvenimu kitų prie savęs netraukė, bet atstūmė.

Tad gal vienas svarbiausių šio susirinkimo uždavinių ir bus sukrikščioninti krikščionis, kad jie savo gyvenimu pajęgtų pritraukti savo atsiskyrusius brolius. Šiam tikslui bus reikalingos įvairios reformos, prisitaikymas prie pasikeitusių gyvenimo sąlygų, kad krikščionybės mintis persunktų mūsų visuomenę, gyvenimiškai atsakytų į modernias žmogaus ir žmonijos problemas, žinoma, nekeičiant Kristaus mokslo esmės, nes jis tinka visiems žmonėms ir visiems laikams. Daugelio žmonių širdžių jis šiandien nepasiekia tik dėl to, kad ten nešamas ne sprausminiais lėktuvais, bet jau seniai iš apyvartos išmestomis pasenusiomis susisiekiimo priemonėmis.

Tad kiekvienas tikintysis, nors jis į Romą ir nevažiuos, gali dalyvauti

šiame Bažnyčios susirinkime ir aktyviai prisidėti prie jo siekiamo vienybės tikslo, jei pasistengs sukrikščioninti savo gyvenimą ir savo pavyzdžiu sužavėti bei patraukti kitus. O taip pat, atsimindamas, kad mūsų gyvenime yra svarbu ne tik žmogaus pastangos, bet ir Dievo malonė, gali daug prisidėti prie susirinkimo pasisekimo ir savo malda.

Kai kurie iš šio susirinkimo labai daug tikisi, kiti — šiek tiek skeptiškai žiūri, bet apie tam tikrą ir gana svarbų pasisekimą galima kalbėti jau ir dabar. Juk yra tikrai džiugu, kad Bažnyčios vadovai suprato, jog yra jau labai pribrendęs laikas šaukti Bažnyčios susirinkimą, kad visi mato, jog reikia ką nors daryti, reikia ką nors keisti, tobulinti, kad krikščionybė turėtų dau-

giau įtakos šių dienų labai pažangiai technikoje, bet labai pasimetusiai dvasinėje srityje žmonijai. Yra labai didelė pažanga, kad jau suprasta, jog netinka šnairai žiūrėti į mūsų atsiskyrusius brolius, netinka jų vengti, juos niekinti, bet reikia visiems parodyti krikščionišką meilę, su visais bendradarbiauti ir įvertinti jų gerą valią.

Klaidos mes neturime toleruoti, bet turime mylėti žmogų, kuris dažnai visiškai ramia sąžine klaidoje gyvena. Turime ieškoti tų sričių, kuriose su jais galėsime nuoširdžiai bendradarbiauti. Tik artimo meilė, tik vieni kitų supratimas, tik gili pagarba kiekvienam žmogui kada nors prives prie visų taip trokštamos vienybės. Esame tikri, kad šis susirinkimas bus didelis žingsnis tos vienybės kryptimi.

RELIGINIS MĄSTYTOJAS – BLAISE PASCAL A. GRAUSLYS

(Jo 300 m. mirimo sukakties proga)

I U M E T U rugpiūčio mėn. 19 d. gyvenimo prasmės klausimais besikankinąs ir religinę mintį branginąs pasaulis minėjo didelės asmenybės, prancūzo Blažiejaus Pascal trijų šimtų metų mirimo sukaktį. Pascalia religinės minties gilumas ir genialumas yra taip didelis, kad kai kurie jį gretina su dviem didžiaisiais krikščioniškosios minties šulais, būtent, su senovės šv. Augustinu ir su naujų laikų Anglijos kardinolu Newmanu. Štai kodėl ir mums, lietuviams, praecityje per mažai

jį spaudoje lietušiams ir per mažai pažįstantiems, dera šios sukakties proga bent kiek išsamiau su juo susipažinti.

Pascalia gyvenimo tarpsniai

Pirmiausia prisiminsime jo gyvenimo datas. Gimė 1623 m. birželio 19 d. Clermonte, o mirė 1662 m. rugpiūčio mėn. 19 d. Paryžiuje. Jo gyvenimas buvo trumpas, tik 39 metų, silpnos sveikatos apsunkintas ir ilgos bei sunkios priešmirtinės ligos apvainikuotas, tačiau giliai turiningas dvasine prasme. Tame jo dvasiniame gyvenime su-

sekame tris vienas kitą papildančius ir persunkiančius tarpusius. Pradžioje jis buvo tik mokslininkas, tiriąs gamtą matematikos ir fizikos mokslų pagalba. Būdamas tik septyniolikos metų amžiaus, jis jau parašo matematikos — fizikos traktatą. Tolimesniame savo gyvenime naujomis idėjomis ir suradimais jis pastūmėjo matematikos ir fizikos mokslus pirmyn, palikdamas savo vardą tų mokslų srityje.

Vėlesniame savo gyvenimo tarpsnyje Pascalis — tai grožio ir filosofijos mylėtojas, besistengiąs subrandinti savo asmenybę, savyje sukurdamas gamtiniai kilnų žmogų. Pagaliau visą savo gyvenimą didžiosiomis buvimo, gyvenimo bei pomirtinio stovio problemomis kankinęs ir dėl jų nerimavęs (tuo būdu pasidarydamas krikščioniškojo egzistencializmo pirmtaku), Pascalis virsta religiniu mąstytoju, ieškančiu vis gilesnio įsitikinimo, ir tie jo ieškojimai apvainikuojami religiniais bei mistiniais pergyvenimais. Tie pergyvenimai jo religinį įsitikinimą lemiamai sustiprina, suteikdami jo dvasiai jau niekada nesvyruosiantį tikrumą. Bet ir tasai religinė tiesa pagilintas gyvenimas nenuslopino jame mokslininko, nes stipriausi moksliniai darbai kaip tik buvo parašyti po jo galutinio religinio atsivertimo. Sveikas religinis gyvenimas nesužlugdė jo gamtinio gyvenimo.

Pascalis — mistikas

Mistikas gamtine prasme — tai tas, kuris nesustoja prie matomos tikrovės, bet nujaučia už jos esančią kitą, nematomą tikrovę. Šia prasme Pascalis buvo mistikas, kai tvirtino, kad "tų nepabaigiamų erdvių amžina tyła mane gąsdina". Religinis mistikas yra tas, kuris Dievo meilei skiria pagrindinį vaidmenį religiniame gyvenime ir ku-

ris tos meilės dėka religinę, ir net antgamtingą, tikrovę giliau išvelgia ir pergyvena. Dievo buvimo tikrovė nėra jam protinių svarstymų padaras, bet širdies ir gyvenimo patyrimas bei išgyvenimas. Štai kodėl Pascalis, patsai tai išgyvenęs, galėjo rašyti, kad "krikščionių Dievas — tai tas, kuris duoda sielai pajusti, kad Jis yra vienintelė jos gėrybė, kad Jame yra visas jos nusiramėjimas ir kad ji niekur kitur neras laimės, kaip tik Jį mylėdama".

Mistikas yra tas, kuris nuolat ieško Dievo artumo, kurio dvasia trokšta vis labiau išsaknyti Dievuje ir Juo sotinamasi pilnai nurimti. Tokios nuotaikos kaip tik ir buvo Pascalis. Jis veržėsi į tiesą mistiška dvasios kaitra. "Visa mano širdis siekia pažinti, kur yra tikrasis gėris, kad galėčiau paskui jį sekti; nėra man per brangios kainos apmokėti amžinybei". Tad nenuostabu, kad šitokią ieškojimo nuotaiką Dievo malonė apvainikuoja mistišku Dievo artumo išgyvenimu ir apčiuopiamu Dievo atradimu. Pascaliaus gyvenime tai įvyko 1654 m. lapkričio mėn. 23 d. vidurnaktį. Tą naktį maldoje Dievas apsišreiškė jo dvasiai. Šį lemiamąsį savo gyvenimo įvykį jis palieka įrašytą popieriaus lapelyje, kuris, įsiūtas į jo rūbus, surandamas po mirties. Tai mistinis dokumentas, pasiliekęs ateinančioms kartoms "Memorial" vardu. Pirmieji to dokumento žodžiai yra tokie: "Ugnis... Džiaugsmas, džiaugsmas, džiaugsmas... Džiaugsmo ašaros... Tikrumas, tikrumas..." Toliau tame rašte jis pasiryžta pilnai pasišvęsti Dievui, gailisi, kad nuo Jo buvo nutolęs praeityje, pasižada ištikimai sekti evangeliją, atsižadėti savęs, klausyti Kristaus ir savo nuodėmklausio.

Gilinantis į tuos palaidus, daugtaškių nutrauktus žodžius, pirmiausia

jaučiamas tas visų mistikų nepajėgumas išreikšti eiliniaais žmonių kalbos žodžiais taip nepaprastus įvykius. Pascalis tą nuostabią naktį jam nušvitusią neišreiškiamą Dievo paslaptį bando išreikšti žodžiu "ugnis". Gal čia jis prisiminė savo pašamonėje glūdintį Dievo pasirodymą Mozei degančiame krūme? O gal jam prisiminė Sekminių ugnies liežuviai? Jis žino tik viena, kad toji šviesa virto džiaugsmu, kurį žmogaus prigimtis vos įstengia pakelti, pravirkdama ašaromis. Tad neveltui kai kurie rašytojai šitą mistinį "Memorial" dokumentą vadina džiaugsmo "magna charta". Didysis to džiaugsmo pagrindas — tai Dievo artimybė ir drauge su ja atėjęs religine tiesa nesvyruojąs tikrumas. Kas tai yra patyręs, to gyvenimas jau nebegali tekėti įprasta vaga: jame kyla nauji lemiami pasiryžimai, tos naujojo gyvenimo užuomazgos.

Turime dar ir kitą Pascalio — mistiko reikšmingą raštą, vadinamą "Jėzaus paslaptimi". Melsdamasis į Nukryžiuotąjį, Pascalis kartą pergyveno lyg pasikalbėjimą su Juo. Tame pasikalbėjime Nukryžiuotasis reikalavo, kad žmogus nusidėjėlis nemiegotų, kaip mokiniai Alyvų darže Jo kančios metu, nes Jo priešmirtinės kovos kančia tęsiasi ir tęsis iki pasaulio pabaigos. Čia, atrodo, turima galvoje Bažnyčioje pasiliekančio Kristaus kančia dėl tikinčiųjų persekiojimų. Tame įspūdingame maldos — apmąstymo rašte pažymima, kaip kenčiąs Išganytojas ragina uoliau Jį mylėti: "Galvojau apie tave savo merdėjime, liejau kraujo lašus dėl tavęs... Ar nori, kad nuolat savo žmogišku krauju mokėčiau, o tu niekada ašaromis neatsilygintum?" Kai kas, vertindamas "Jėzaus paslaptį", tvirtina, kad visoje religinėje literatūroje nėra nieko gražes-

nio, nieko, kas galėtų stipriau sujau-dinti žmogų. Kai kurie to mistinio apmąstymo sakiniai esą tartum paleistos ir žmogaus širdin smingančios strėlės.

Nenuostabu, kad taip giliai Dievo artumą išgyvendamas, jis jaučia amžinybės artumą, nes, anot jo, "nuo pragaro ar dangaus mus skiria tik gyvenimas, tasai trapiusias dalykas pasaulyje", todėl nesiruošimas tai amžinybei pasitikti yra tragiškas, nes "netikėta mirtis — tai vienintelis dalykas, kurio reikia bijoti".

Pascalio "Mintys"

Įtikintas ir įsitikinęs, jis nori įtikinti ir kitus. Jis užsimoja parašyti didžiulį krikščionybę ginantį veikalą — apologiją. Deja, dėl gyvenimo trumpumo ir ligos nespėja to atlikti. Tik po jo mirties iš pasilikusių užrašų ir minčių sudaroma nemaža knyga ir išleidžiama 1669 m., pavadinta "Pensées sur la religion" (Mintys apie religiją). Kaip visoje savo religinėje kūryboje, taip ir čia Pascalis kreipiasi į tuos, kurie dar netiki, bet savo netikėjimo stoviu yra nepatenkinti ir ieško tiesos. Šitai į netikinčius kreipdamasis, jis jų nuotaiką suprato, pažino ir į juos prakalbėjo tinkamu būdu. Dėl to žinomas anglų katalikų rašytojas T. S. Eliot tarp kitko pareiškia, kad jis nežinąs kito krikščioniško rašytojo, kurį būtų galima žmonėms labiau patarti už Pascalį, ir tai abejojantiems žmonėms, kurie tačiau turi pakankamai dvasios ir jausmo, kad galėtų pajusti ir suprasti savo gyvenimo netvarką, tuštumą ir beprasmiškumą.

Čia pamėginsime iškelti svarbesnes "Minčių" idėjas. Pirmiausia Pascalis pabrėžia žmogaus gyvenimo trapumą, kuris, anot jo, yra tarp dviejų bedugnių, t. y. tarp amžinybės, esančios prieš žmogaus gimimą ir po jo mirties.

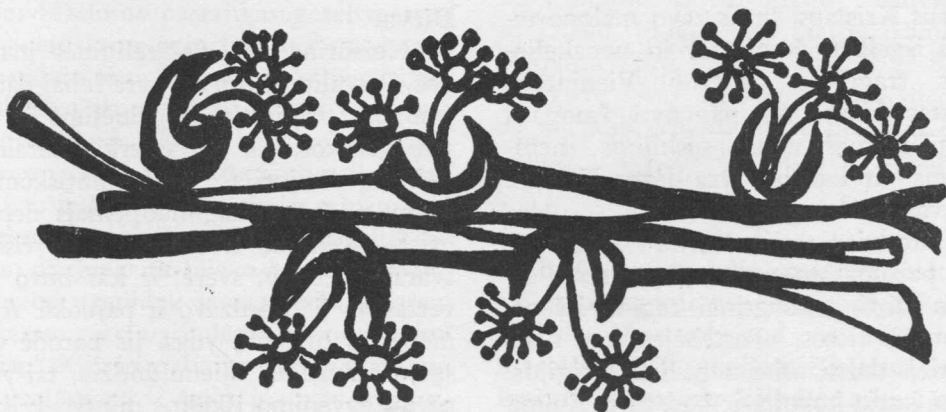
Toliau jis rodo žmogaus dvasinę menkybę, bet drauge ir jo didybę. Žmogaus menkybė — tai jo vidaus dvilypumas ir susiskaldymas, kai jis mato gėrį, bet labai dažnai, nors ir kankindamasis, seka blogi. Svajoja apie didybę, o pasilieka menkybėje. Toksai žmogus yra pilnas priešingumų, prieštaravimo ir netvarkos. Jis yra mįslė pats sau. Visa savo menkybe žmogus yra atskirtas nuo Dievo, o vis dėlto Dievo ilgisi. Bet žmogus, nors "yra tik trapiusia gamtoje nendrė, tačiau yra mąstanti nendrė"; tai ir yra žmogaus didybė. Nors yra daug dvasinio skurdo žmoguje, bet jis yra tuo didis, kad pažįsta savo skurdą.

Nors žmogaus didybė glūdi jo protavimo galioje, tačiau Pascalis savo "Mintyse" puola tą išdidų racionalizmą, proto pervertinimą, kai manoma, kad protu galima viską suprasti ir pasiekti kiekvieną tiesą. Jis tvirtina, kad proto galia yra ribota, jo pažinimo galia nėra tobula, kad ypač religinei tiesai pažinti yra kitų priemonių negu protavimas. Jis jautė ir pats patyrė, kad visos tikrovės protas negali pagauti. Todėl nors jis protą vertino ir protavime matė žmogaus didybę, tačiau yra taip pat pareiškęs, kad yra

"du piktnaudojimai: atmesti protą ir pripažinti tik protą".

Kodėl Pascalis pilnai nepasitiki protavimo galia? O todėl, kad jis mato, kaip žmogaus vaizduotė, vienaip ar kitaip nusistačiusi valia, pagaliau taip pat ir žmogaus savimeilė bei interesai protavimo objektyvumą drumsčia ir iškreipia. Anot jo, "protą galima palenkti visa kam". Pavaizduodamas, kaip žmogaus vaizduotė, toji "labiausiai žmogų suvedžiojanti galia, klaidos ir melo mokytoja", klaidina žmogaus protą, jis sako, kad "advokatui, kuriam iš anksto sumokėta, atrodo teisingesnė ginama byla". Vaizduodamas, kaip valia klaidina protą, jis tvirtina, kad "faktai virsta tiesa ar klaida, žiūrint, iš kurios pusės į juos žvelgiama", o tą pusę, kaip žinoma, valia pasirenka pagal savo norą. Vaizduodamas, kaip savimeilė ar interesas veikia protavimą ir tiesos pažinimą, jis pastebi, kad "žmogus prisipildo mirtina neapykanta tai tiesai, kuri jį peikia".

Dėl to, anot Pascalio, tiesą pažįstame ne tik širdimi, bet ir protu. Iš čia yra kilęs ir jo garsus pasakymas, kad "širdis turi savo įrodymų, kurių protas nežino". Šitaip tvirtindamas, jis turėjo galvoje tą intuicijos, išvelgi-

mo slaptinę galią, kuri kartais pasiekia tiesą ir neprotaudama. Vartodamas žodį "širdis", jis galvojo ne tik apie išvelgimą bet ir apie meilę, kuri dažnai geriau pažįsta tiesą negu protavimas. Kaip gyvenime nekartą žmogus pilnai teatsiveria tik tam, kuris jį myli, taip ir tiesa dažnai tik mylinčių akių tepamatoma. Jau ir tas garsus Pascaliao pasakymas, kad "yra užtenkamai šviesos tiems, kurie trokšta matyti, ir užtenkamai tamsos tiems, kurie nenori matyti", rodo, kad vien protas negali nusverti tiesos pažinimo.

Šias visas mintis apie protavimo ribotumą Pascalio kėlė tam, kad pašalintų tą protinį išdidumą, kuris daugeliui kaip tik ir kliudo tikėti.

Visokeriopą žmogaus dvasios skurdą svarstydamas ir matydamas žmogaus tragišką kančią dėl to dvasinio vargo, jis prieina išvados, kad toji kančia — tai jo praėjusios didybės sąmonė. Žmogus juk negalėtų jaustis nelaimingas, jei savo prigimties gelmėse nejaustų, kad jo gyvenime yra kadaise buvę kitaip ir kad kitaip gali būti ir dabar. Jeigu kuris nors jaučiasi esąs nuvainikuotas karalius, ar tai nėra ženklas, kad jis kadaise yra sėdėjęs karaliaus soste? Šitai žmogaus padėtį svarstydamas, Pascalio atveda jį prie gimtosios nuodėmės supratimo ir prie Jėzaus Kristaus, kuris savo malone tegali išgelbėti žmogų iš jo nepakeliamos tragiškos padėties. Vienintelis vaistas, kuris gali pagydyti žmogaus tragišką dvilypumą, suskilimą, neramumą ir kančią, yra Jėzus Kristus, Dievas ir Žmogus.

Šito vienintelio Vaisto sėkmingumą pažindamas, patsai jį patyręs, Pascalio labai primygtinai ragina ieškoti Dievo ir tiesos. Pastebėjęs, kad netikintieji dažniausiai nepažįsta religijos, prieš kurią kovoja, ir kad to pažinimo

nesiekia, nerodydami jokių pastangų jam įsigyti, jis drauge pastebi, kaip jie yra rūpestingi, siekdami kitų, nepalyginamai mažesnių dalykų. Visa tai svarstydamas ir tokiu stoviu biau-rėdamasis, Pascalio tokiam stovyje pasiliekančius smerkia stipriais žodžiais: "Tas, kuris abejoja, yra labai nelaimingas ir labai nedoras. O jei prie visa to jis gali būti ramus ir patenkintas, jei tai gali viešai rodyti ir net tuo didžiuotis, tiesiog neturiu žodžių pavadinti tokiai pašėlusiai būtybei". Tasai jo pasipiktinimas ir pasibiaurėjimas yra toks didelis dėl to, kad "tai yra galutinis proto silpnybės įrodymas nežinoti tai, kaip nelaimingas yra žmogus be Dievo". Tad, anot Pascaliao "Minčių", aukščiausia žmogaus pareiga yra ieškoti Dievo. Bet jis drauge išpėja, kad tas ieškojimas nėra taip lengvas ir sėkmingas, nes "tiesa šiandien yra taip aptamsinta, o melas taip iškeltas, kad, jei tiesa nebus mylima, nebus imanoma ją pažinti".

To didžiojo jo pomirtinio kūrinio mintys, kaip jis pats pasisako, brendo keturių paskutiniųjų jo gyvenimo metų maldos įtakoje. Nenuostabu, kad tas kūrinys yra persunktas Dievu ir veda į Dievą, nes, mylėdamas žmogų, jis norėjo jo gyvenimą praturtinti Dievu.

Nežiūrint aukštos religinės įtampos, Pascaliao "Mintyse" yra labai daug žmogaus prigimties nagrinėjimo ir jo ydų kritikos. Jis ten smerkia karalių, didikų, bajoriją, jų bemintiškumą, pramogų ieškojimą, nuopelnais nepagrįstą išdidumą ir tuštybę. Jis viską svarstė, vertino, svėrė, ir kas buvo to vertas, tą jis ironizavo ir pajuokė. Apnuoginęs tų laikų ydas, jis parodė visą jų biauromą. Vienu žodžiu, tai yra paties gyvenimo iškeltos mintys, krikš-

čionybę pagrindžiančios ne proto išmąstytais, bet gyvenimo patyrimo iškeltais įrodymais. Štai kodėl Pascalio "Mintys" visada bus aktualios. Juk žmogaus prigimtis ir didžiosios ydos visada pasilieka tos pačios.

Dorovinės Pascalio idėjos

Kaip rimtai Pascalis vertino kasdieninio gyvenimo krikščionybę, galima spręsti iš jo laiško panelei Roannez, kur jis sako, kad gyvenimui pasaulyje reikia didesnio pašaukimo negu gyvenimui vienuolyne. Šituo daugeliui neįprastu tvirtinimu jis norėjo pasakyti, kad tikroji krikščionybė nėra tik vienuolynų privilegija. Jis negalvojo, kad tik jie turi pareigą vykdyti pilnutinę krikščionybę, o pasauliečiai turi teisę gyventi tik palengvintą praskiestą ir nepilną krikščionybę.

Čia iškeliant tik vieną kitą jo skelbiamos dorovės principą, prisiminkime, kad žmogaus didybę jis pagrindžia jo protavimo galia. Tą didybę labiau doroviniai pagrįsdamas, jis ypač kelia reikalą kilniai mąstyti. "Žmogus yra aiškiai sutvertas mąstymui — tai jo vertybė; visas gi jo nuopelnas ir pareiga — tai mąstyti, kaip reikiant". Prie tos taisyklės jis nekartą savo raštuose grįžta. Kitu atveju jis rašo: "Dėkime pastangas gerai mąstyti — tai doros principas... Žmogus savo viduje pats su savimi kalba, ir tai kalbai reikia gerai vadovauti".

Toliau jis dažnai kelia mintį, kad, norint įtikėti, šalia tikėjimo reikia pažinimo ir Dievo malonės, o taip pat ir dorovinių pastangų. "Kad save įtikintum, daugink ne Dievo buvimo įrodymus, bet tramdyk savo aistras. Tuojau įtikėtum, jei atsižadėtum savo malonumo". Čia jis galvoja apie nuodėminę malonumą. Anot jo, mes turime,

kiek tik galime, pasidaryti verti pažinti Dievą, tada Dievas leis mums save pažinti, nes "yra teisinga, kad taip švarus Dievas apsidėiškia tik tiems, kurių širdis yra apvalyta".

Žmogaus dvasinis vertingumas labiausiai pasireiškia kančios akivaizdoje. Kaip pirmasis stambesnis susipykimas įsimylėjusiųjų tarpe atskleidžia jų meilės ir jų charakterio tikrąjį veidą, taip ir kančia yra didysis žmogaus

asmens egzaminas. Šią egzaminą Pascalis puikiausiai išlaikė. Sunkiai prieš mirtį sirgdamas, jis nežiūrėjo į kančią taip, lyg joje viskas būtų neigiama ir nieko nebūtų, kas yra teigiama. Užtenka tik paskaityti jo parašytą iš penkiolikos maldų susidedančią "Maldą", prašant gero ligų panaudojimo. Kadangi liga jam parodė žmogaus ir jo gyvenimo trapumą, tai minėtoje maldoje jis taip pasisako: "Niekas taip netveria, kaip Tu, todėl niekas nėra vertas tokios meilės, kaip Tu". Ligoje jis dar giliau susijungė su Dievu, todėl Jam taip dėkojo: "Šlovinu Tave, mano Dieve, ir garbinčiu Tave visas savo gyvenimo dienas už tai, kad teikeisi mane padaryti negalintį džiaugtis sveikatos ir pasaulio saldymbėmis".

X-X-X

Kam tenka labiau susidurti su Pascaliu, tas negali nepajusti, jog tai yra genijus. Chateaubriand vadina Pascalį triuškinančiu genijum. Jis sako, kad Pascalio prancūzų kalba ir stilius yra

panašūs į Bossuet ir Racine kalbą bei stilių. Vadinas, jis yra prancūzų klasikas. Tad nenuostabu, kad jo "Mintys" leidžiamos ne tik tikinčiųjų, bet ir netikinčiųjų bei indiferentų. Tad visai teisingai ir dr. J. Girnius "Lietuvių Enciklopedijos" XXII tome rašo, kad "Pascal yra vienas iš pačių didžiųjų religinių mąstytojų naujaisiais laikais"

ir kad jis "iškilo į tuos mąstytojus, kurie lieka aktualūs visam laikui ir visiems", kurio aktualumą mūsų laikams "ypač suaktualino egzistencinė filosofija".

Pastaba. Beveik visos čia paduotos ištraukos yra išverstos iš Pascalio "Minčių". Kitame numeryje duosime dar daugiau čia netilpusių jo minčių.

NAUJŲ KELIŲ BIEIŠKANT

PRANAS RAZMINAS

Po keliolikos metų

OKS BŪTŲ didelis džiaugsmas, jei kas geniališka mintimi pasakytų visiems susisielojusiems, kaip būtų galima pasukti išbėgėjusio jaunimo laikrodį ne pirmyn, ką nors besivejant, bet atgal, ko nors prarasto bieieškant. Ieškodami grįžtame tais keliais ir ton vieton, kur, mūsų supratimu, netekom to, kas dabar yra mūsų visų rūpesčių centras. Tačiau dažnai kyla klausimas, ar beverta grįžti, ar beverta ieškoti. O gal mūsų rūpestis visai nereikalingas? Gal mes esame įsikalę į galvą "idée fix" ir nematome realybės, su kuria kovoti yra juokinga. Taip mes, ieškodami kaltininkų, piktais žodžiais barame vieni kitus. Bet padėtis negerėja. Palaimingo atsakymo nerandame. Gal visai paliauti kalbėjus apie savo ydingus vaikus, apie ydingą jaunimą? Juk mūsų žodžiai atsimuša į juos be jokios naudos. Jeigu jau taip, tai gal mūsų žodžiuose yra neteisybės? Kaip sakoma, gal mūsų žodžiai neina kartu su mūsų darbais? Gal mūsų pavyzdys nepatrauklus? Kiti griebiasi švelnių tėviškų žo-

džių, bet ir jie nieko nelaimi. Ir taip diena iš dienos, ir taip metai iš metų. Jau ir dešimtmetį peršokom, bet nieko geresnio negalime konstatuoti, kaip tik nuolatinį riedėjimą pakalnėn, didžiulėn blankaus jaunimo masėn. Rodos, netiktų lietuviškajam jaunimui taikyti patarlės: "Kaip pasiklosi, taip išmiegosi". Tai būtų bandymas pateisinti savo pačių nerūpestingumą, užkraunant ant paties jaunuolio pečių, dar labai silpnų ir neprityusių, viso būsimojo gyvenimo atsakomybę.

Galime žongleriauti materialinėmis vertybėmis, bet ne savo vaikų likimu. Jaunimo idealizmui mažėjant, tėvų ir vyresniųjų pastangos neatliepia stiprėjančiu intensyvumu neišleisti jo iš savo visokeriopos globos. Per visą dešimtmetį kalbose ir spaudoje skambėjo tokios frazės: tėvai, neužmirškite savo pareigos; gelbėkime jaunimą nuo amerikonejimo; mūsų jaunimas neidealus ir t. t. Bet tai buvo tik bendros frazės, nieko savy naujo ir patrauklaus neturinčios.

Pradėjome pasigesti jaunimo susirinkimuose, tautinių švenčių minėji-

muose, lituanistikos mokyklose. Ir pačios jaunimo organizacijos gerokai praretėjusios. Visokių niuansų "good time" didžiule srove atitekėjo į jaunimo tarpą. Jaunimo idealizmas paliktas žiemos speigui su menkos vertės skylėtais drabuželiais. Atrodo, kad jau būsime pamiršę, kokios įtakos turi geras ar blogas pavyzdys. Nuo gero pavyzdžio niekas nėra atleistas. Exempla trahunt. Prie švarios širdies teturi teisės artintis tik švari širdis.

Kartais, besilinksminančius jaunuolius stebėdamas, prieini išvados, kad tai atžalynas, kuris mokykloje neturėjo etikos klausimais nė vienos pamokos. Geriausiu atveju būtų galima įsivaizduoti, kad tai visi jaunavedžiai ką tik po jungtųjų akto. O gal tai "džinos su citrina" įtaka?

Sunku ir nusakyti, ką čia turėtumėm įžvelgti: suamerikonėjimą, nužmogėjimą ar didžiąją realybę, kurios nebegalima išvengti. Dažnai vyresniųjų problemos yra kartu ir jaunimo problemos. Pavyzdžiai, kuriuos rodo vyresnieji, dažnai yra menkos vertės ar net kenksmingi jaunesniajai generacijai. Nereikalaukime įrodymų. Jų yra daugiau negu mes drįstame viešai minėti.

Mūsų religinės, moralinės, tautinės bei visuomeninės problemos yra kartu ir mūsų jaunesniosios generacijos problemos. Ko reikalaujame iš jaunimo, turime ir savęs to paties reikalauti. Neturėtų mūsų suklaidinti tariamas jauno amžiaus ir didžiųjų vertybių nesuderinamumas. Tik taip jau yra gyvenime, kad mažiau yra aktualios vaikams kurios nors tėvų problemos, bet tėvams visados aktualios vaikų problemos. Aštriausiai tremty susikerta minimos generacijos tautinėse problemose. Kituose plotuose jos per

daug neišsiskiria, ir dėl to tokio aštrumo negalima pastebėti.

Ano bevardžio jaunuolio dainuojama "džina su citrina" nuvedė abi generacijas į puotos sales ir apglušino visas idėjas, idealus ir visus pašaukimus. Mūsų žymiųjų dvasios vadų balsai nuskamba veltui. Per tą dešimt su viršum metų į mūsų lietuviškąsias parapijas turėjo ateiti bent pusšimtis jaunųjų kunigų iš tremtinių šeimų ir pavaduoti virstančius ažuolus.

Kai mokytojas iš širdies kalba klaseje jaunesiems apie tauriuosius tėvynės idealus, apie tėvų gimtąją žemę, apie jos grožį, apie garsingą praeitį, tai ne vienas šypsosi ir su nuostaba tarsi klausia: "Argi, mokytojau, nesu-prantate, kad mes gyvenam ne Lietuvoje, bet Amerikoje, kad mes ne tik kad nepažįstame, jos nematėme, tos senosios jūsų tėvynės, bet, atvirai prisipažįstant, nedaug ir intereso teturime ją pažinti. Prašome, nekelkite dėl mūsų tokio triukšmo ir neeikvokite jėgų be reikalo. Susigyvenkite su ta mūsų pamėgta realybe, kaip jau baigiate priprasti ir prie laukinės spie-giančios muzikos, kurios mes taip džiaugsmingai klausomės. Mes ją su-prantame, o jūs priprantate. Štai jau jūs šokate savo keikiamą "rock and roll" ir bandote "tvistą". Gera pradžia. Mes kuriame šeimas su svetim-taučiais. O jūs? Mes mokomės iš jūsų, jūs iš mūsų. Šiaip jau mes jums teikiame pirmenybę, bet esame per smalsūs, kad būtumėm patenkinti, prisiklausę bendrų frazių. Jūsų idealus apdaužė buvusios audros, o mums ir taikos gyvenimas pakankamai veiksmingas".

Nežiūrint šitų dviejų generacijų ydingo artumo, jos taip toli stovi viena nuo kitos, rodos, niekadės dar nėra buvę. Jeigu vyresnieji nelinkę giliau į savo sąžinę kritiškiau pažvelgti

ir tam tikrų nuosprendžių padaryti, tai jaunesnieji dažnai to savęs ir aplinkos vertinimo kaip ir visai neturi. Ir tai iššaukia tam tikrą tragizmą. Visa, kas apie juos sukasi, yra, su mažomis išimtimis, priimama kaip normalūs gyvenimo reiškiniai. Tačiau, kur nėra kritinio savęs ir išorinio pasaulio vertinimo, ten nėra pažangos, ten nėra naujų vertingų idėjų. Savikritika jaunimą labiau brandintų.

Turėdami tokią prognozę, kuri, reikia pripažinti, yra tragiška, galėtumėm paieškoti gydymo priemonių, kurios šiuo atveju būtų naujos idėjos, galinčios griūvantį rūmą sutvirtinti. Reikia pastangų jaunimą laimėti. Bet to negalima tikėtis, ko nors ryžtingesnio nenusprendus ir neįvykdžius. Dumblas gali būti pašalintas tik smarkesnės srovės.

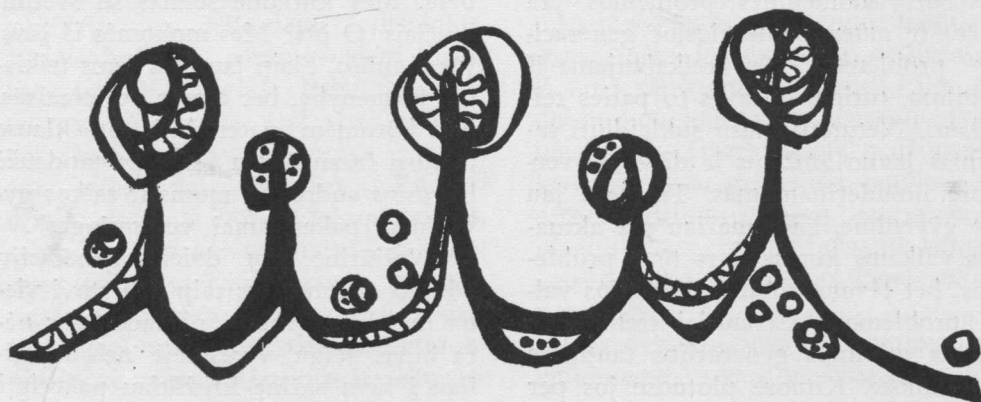
“Jaunimo vadovas”

Per paskutinį dešimtmetį daug prirašyta jaunimo klausimais. Tačiau bene daugiausia parodė susirūpinimo “Laiškų Lietuviams” žurnalas. Čia dvylikos tomų puslapiuose tiek daug susitelkė svarbios jaunimui medžiagos, kad jau pats laikas susirūpinti, kad toji medžiaga pasidarytų patogiau prieinama lietuviškajam jaunimui. Mat, per eilę metų, šeimoms kraustantis iš

buto į butą, daug atskirų numerių žuvo ar kitaip pasidarė nebegalimi vartoti. Geriausia jaunimą liečiančią medžiagą sutelkti vienon knygon. Tai didelis šaltinis jaunuoliui įvairių įvairiausiai klausimais, kurių taip pilnas jauno žmogaus gyvenimas. Kas dar svarbu, kad tai ne vieno plunksnos darbininko darbas. “Laiškuose Lietuviams” apie jaunimą yra rašę įvairių profesijų ir pašaukimų lietuviai. Išblaškyti, kad ir geriausi dalykai, neįteikia tokio išpūdžio, kaip suglausti vienon vieton.

Mano siūlymas ir būtų, jeigu tėvai jėzuitai tam pritartų, visus jaunimui skirtus straipsnius surinkti, dar kartą specialiai komisijai peržiūrėti ir išleisti atskirą knygą, pavadinant ją “Jaunimo Vadovu” ar kitoki vardą jai parenkant. Leidinys būtų išpūdingas. Šio rašinio autoriaus įsitikinimu, knyga pasidarytų jaunimo rateliuose bei apskritai jaunimo organizacijose diskutuojamu objektu. Reikėtų jaunimui dar kartą akivaizdžiai priminti, kuris kelias jam tinkamiausias ir primtinausias. Didelis darbas būtų atliktas. Jeigu kitiems kultūriniais reikalams surandama mecenatų, būtų galima surasti ir šiam.

Knyga tiktų pastudijuoti ir tiems, kurie geria “džiną su citrina” ir per-

žengia kitas padorumo ribas, ir tiems, kurie tinkamai išsilaiko ir šviečia savo pavyzdžiu kitiems. Vieniems būtų padrašinimas visuomet tobulėti, kitiems išpėjimas, kad jų gyvenime ne viskas tvarkoj. Pagaliau šioji knyga tiktų ir visiems kitiems, kurie ateina jaunimui padėti.

Jaunimo atranka

Kaip jau lituanistikos mokyklų darbininkams yra žinoma, dabartinės klasės sudaromos labai nevienodo lygio. Mat, formuojant klases, daugiau krepiama dėmesio į amžių ir į normalios mokyklos lankomą klasę. Pradinės lituanistikos žinios, kurios mokinių įgyjamos parapinėse mokyklose ir šeimose, yra labai nevienodos. Tokiu būdu aukštesniosiose lituanistikos mokyklose šalia lietuviškai gražiai kalbančio, skaitančio ir rašančio mokinio atsiseda ir toks, kuris nei žodžiu, nei raštu nesumezga lietuviško sakinio.

Kai mokyklų vadovybės bando suformuoti klases tik pagal mokinių atsineštas žinias, tai, be kitų nepatogumų, susilaukia stiprių priekaištų ir iš tėvų, kurie net pagraso atsiimti vaikus iš mokyklos. Su mažu svyravimu galima teigti, kad abi pusės yra teisios, o mokykla turi veikti.

Mokytojas, kovodamas su atsilikusiu, o dažnai ir tinginiu mokiniu, daug laiko sugaišta be žmoniškesnių rezultatų, nuskriausdamas tuos, kurie į mokyklą atėjo geriausia nuotaika ir pilnai pasirengę. Taip mokytojui besiblaškant, dažnai klasės lygis ne kyla, bet smunka. Geresnieji pradeda nuobodžiauti ir apsikrečia kitų nedarbingumo liga.

Ar nebūtų gera pabandyti sudaryti pažangiųjų, būsimųjų lietuvių kultūrininkų klases, kur lemtų ne amžius ir pretenzijos, bet apskritai jauno lie-

tuvio dvasinis subrendimas bei tautinės sąmonės stiprumas. Į tokias klases galėtų būti priimami savanoriai, atitinką nustatytus reikalavimus, pakviečiami nedrąsesnieji ir pačių tėvų pasiūsti geros valios mokiniai.

Žinoma, tokią klasę galima sudaryti ten, kur yra gausesnis lietuviškų šeimų telkinys, didesniuose miestuose, kur į aukštesniąsias lituanistikos mokyklas renkasi geras pusšimtis ar daugiau mokinių. Pradinėse mokyklose tokių atrankos klasių nesiūlytina. Nėra abejonės, kad ir jaunuolis jaustųsi įvertintas, o tėvai mielai užsidėtų ant savo pečių mažą sumelę pridodamo mokesčio, matydami, kad sūnus ar duktė jiems duoda daugiau vilčių. Klasėj mokinių skaičius priklausytų ne nuo norinčių ją lankyti, bet nuo sugebančių gerai nustatytą kursą išieiti. Tai būtų žmoniškesnis pakaitalas normalios lietuviškosios gimnazijos, kurios įkūrimo viltys, rodos, jau palaidotos.

Tokiose pažangiųjų klasėse turėtų būti sustiprintas auklėjamasis momentas, formuojant būsimąjo kultūrininko asmenybę. Būsimieji lietuviško gyvenimo pirmūnai negali būti parengti tik keliuose pokalbiuose, trijų dienų ar savaitės kursuose. Vadų plačia prasme mokykla turi būti intensyvi mokykla. Siūlomoji reforma neatneštų dabartinėms aukštesniosioms lituanistikos mokykloms jokio sąmyšio, ir niekas dėl to neturėtų išsižeisti, kad kieno nors sūnus ar duktė negalėtų ten patekti. Tokios klasės paskatintų ir kitus, kurie tik varomi ateina į mokyklą, nematydami joje nieko gero. Palaidoję lietuviškosios gimnazijos viltis, turime dar ką nors daryti. Jeigu jau jauniausioje kartoje neišugdysime lietuviškojo heroizmo, kuris taip stipriai pasireiškė paskutinius du dešimt-

mečius mūsų ir mūsų tėvų žemėje, tai bent suformuosime pakenčiamai susipratusius lietuvius, kurie drąsiai ir sėkmingai tęs vyresniųjų pradėtąjį darbą. Lūkuriavimas neša tik nuostolius visuose darbo baruose.

Kaip mokyklose, taip ir jaunimo organizacijose turėtų pūstelėti gaivingesni vėjai. Ir ten turėtų būti suformuoti aktyvesni jaunimo branduoliai, kurie galėtų būti rengiami įvairiems lietuviškojo gyvenimo uždaviniams. Linkę į "good time" nustelbia veiklesniuosius ir net savo įtakon patraukia. Atrinktieji mieliau priimtų organizacijos įpareigojimus, ir darbas pagyvėtų. Kaip visa tai atlikti, reikėtų pagalvoti. Po vieno kito posėdžio ir parengiamųjų darbų paašikėtų, kuria linkme reformuotis. Darbas neliktų be vaisių. Kokybė, bet ne kiekybė, turėtų lemti. Nereikėtų bijoti kiekybės pažeisti. Bet čia ir nesiūloma mažinti kiekybės. Atrinktieji branduoliai, gavę tam tikrą parengimą, atnaujintų organizacijos veidą. Dejuodami ir konstatuodami pasirodančias blogybes, smukimo nesulaikysime. Jaunimas vertingesnis negu milijonai, be kurių mes dar galime gyventi. Šioms reformoms tereikalinga tik geros valios ir darbo. Mūsų jaunimo lietuviškumas mirties pavojuje. Jeigu jis atsisakys nuo chirurgo peilio, jis mirs.

Nelauktina, kad, vyresniesiems neateinant su savo patyrimu, iš paties jaunimo kils naujų idėjų, kurios jį patį išves iš kemsynų.

Jaunimo mokytojai

Turime pakankamai liuanistikos mokyklų. Jose dirba mokytojai su dideliu stažu ir patyrimu, aukštos kultūros asmenybės. Senojoje tėvynėje jie buvo produktingi ir pažangūs. Tačiau metų slinktis ir naujojo pasaulio

įvairios įtakos padarė savo. Mokinys nuo mokytojo nesulaikomai tolsta ir tolsta. Dviejų mokyklų skirtingi mokymo metodai mokinį draskyte drasko. Jie tai atvirai mokytojui prisipažįsta. Kaip tarp tėvų ir vaikų, taip tarp mokytojų ir mokinių nesulaikomai auga nesusipratimų kalnas. Kaip mokytojui mokinio pasaulis atrodo nepatrauklus, taip mokiniui mokytojas — tik senų idėjų garbintojas. Negalima būtų nuneigti mokytojo aukų ir nuveiktų darbų per tuos dešimt metų. Tačiau, kaip visų pripažįstama, mokyklų kokybinė pusė metai iš metų žemėja, o jauno žmogaus dvasinis brendimas atsidūrė kritiškoje padėtyje. Nuolatinės nuolaidos jaunam liuanistikos mokiniui išmušė pačias mokymo programas iš vėžių. Rodos, jis tik ir laukia, kad visai sustotų pažangėjęs ir būtų išprašytas, jo dideliame džiaugsmui, iš mokyklos. Beieškant liuanistikos mokykloms naujų kelių, reikėtų atkreipti dėmesį į jaunesniųjų mokytojų telkimą švietimo darbui.

Pirmiausia švietimo vadovybė turėtų parengti instrukcijas šiam reikalui. Taip normaliu keliu mokyklose šalia patyrusių darbininkų atsirastų naujų jėgų, kurios šiam didžiajam reikalui būtų labai vertingos. Kyla baimė, ar mes šias naujas jėgas ne per ilgai užlaikome aukštuose liuanistikos kursuose, kurių yra keletas šiame krašte, neįtraukdami jų gausiau į konkretų darbą. Tegu jis dar neturi diplomo. Ne tiek svarbu. Tiesa, jo žinių lagaminas bus silpnesnis negu vyresniojo, bet jis, išradingesnis ir paslankesnis, žinių spragas užkaišios, kitus mokydamas. Argi ne taip buvo ir anais laikais, nepriklausomybę tautai išsikovojus? Juk ir tada jaunieji mokytojai nešė didžiausią jaunuomenės auklėjimo ir mokymo našta. Jie mokė ir patys mo-

kėsi, jie žaidė su jaunimu mokyklose ir organizacijose, jie ruošė vakarus ir padėjo mokiniams redaguoti laikraštėlius, jie mokė vadovauti ir buvo naujų idėjų įkvėpėjai bei jų realizuotojai. Jie buvo tik keliais metais vyresni už savo mokinius, jie jaunimo tarpe buvo savi, bet tas netrukdė jiems išvesti savo jaunesniuosius brolius garbin-gais keliais iki stebinančio heroizmo. Suprantama, jaunas mokytojas negalėtų būti paliktas be akylesnės vyresniųjų kontrolės, bet tai jau įprasta švietimo darbo rutina. Jiems turėtų būti atlyginama, kaip ir kitiems mokytojams.

Žilas plaukas šių dienų jaunuolyje nebesukelia pagarbos jausmo. Tai mes visi žinome. O gal jaunesnis mokytojas bus laimingesnis. Duodami jaunam inteligentui ne tik organizacijose, bet ir mokyklose, dirbti, sveikai užgausim jo ambiciją. Bedirbdamas jis labiau pastebės ir savo silpnybes ir turės pasitempti, pastudijuoti. Bet tokiu keliu jis išaugs, į jaunuomenės vadus, kurių mes taip labai pasigendame.

Pagaliau tai nebūtų drastiška reforma, kuri sukeltų ypatingų ginčų, bet neišvengiama realybė, kuri reikalauja sukrautus kultūrinius turtus perduoti jaunesniajai generacijai ir, kol dar laikas, pamokyti ją, kaip su tomis gėrybėmis elgtis. Tokia jau gyvenimo logika.

Mirtinas pavojus

Visi laukiame iš jaunimo kylant naujų idėjų, kurios sujudintų lietuviškuosius vandenis, suskaldytų ledus ir pajudėtų veikimo ir laimėjimo kryptimi. Tačiau miegantiems ir smagumų ieškantiems negimsta naujų idėjų, kurios reformuotų jauną žmogų ir paskatintų jį į idealų viršūnes. Laimėjimų džiaugsmas suteikiamas tik veikiantiems ir giliai gyvenimo prasme susirūpinusiems.

Pro pramuštas gyvenimo skeveldrų skylės stipria srove bėga vanduo į lietuviškos kultūros pilį. Būtų laimė, kad mūsų išgąstis būtų tik nesveikos fantazijos padarinys, o ne mirtino pavojaus nujautimas.

DARBAS NAUJOJE SANTVARKOJE (II)

P. DAUGINTIS, S. J.

DRAĖJUSI kartą rašėme, kad iš darbo būtinumo gyvybės išlaikymui seka kiekvieno žmogaus teisė į darbą, todėl ir teisė į atlyginimą, pakankamą šeimos pragyvenimui. Kaip bus su atlyginimu už darbą jau seniau minėtoje naujoje ūkiškai socialinėje santvarkoje? Ar jis visados bus pakankamas? Kaip bus išreikalaujamos teisingos algos?

Reikia žinoti, kad teisinga alga yra ta, kuri turi būti mokama pagal darbo našumą esamose sociališkai ūkinėse sąlygose. Todėl naujojoje santvarkoje algos mokėjimas ir darbo sutartys bus vykdomos pagal individualinį ir socialinį teisingumą.

Individualinis teisingumas reikalauja duoti tiek, kiek kitas davė. Tai reiškia, kad darbdavys turi tiek algos duoti, kiek darbininkas jam padarė

naudos. Nauda pirmiausia priklauso nuo darbininko darbo našumo. Pagal darbo ir gaminių rūšį suteikta nauda įvertinama arba akordiniu atlyginimu, arba darbo valandų skaičiumi, arba abiejų kombinacija. Modernusis mokslas ir technika suteikia daug priemonių gana objektyviai ir nešališkai apskaičiuoti darbo našumą.

Sociališkai teisinga alga

Socialinis arba visuomeninis teisingumas reikalauja, kad darbininkui būtų mokama pakankama alga tikrai žmoniškam jo ir šeimos pragyvenimui pagal esamas krašto socialines ir ūkinės sąlygas. To jau seniai reikalavo popiežius Leonas XIII savo socialine "Rerum Novarum" enciklika. Iš naujo tai iškėlė Jonas XXIII "Mater et Magistra" enciklika.

Prie pragyvenimui būtinos arba minimalinės algos priklauso ir šeimos priedai pagal vaikų skaičių. Mokėjimas darbininkui bent minimalinės algos yra svarbi teisingumo pareiga. Tai nepažeistinas ir šventas dalykas, kaip ir darbininko gyvybė. Juk tik iš algos darbininkas gali išlaikyti savo ir savo šeimos gyvybę. Todėl jo pažeidimas šaukiasi dangaus keršto, ir tas kerštas anksčiau ar vėliau yra įvykdomas vienu ar kitu būdu tiek atskiriems darbdaviams, tiek visai jų klasei. Tik prisiminkime jų likimą revoliucijų ir sukilimų metu už geležinės uždangos.

Socialinis teisingumas reikalauja taip pat mokėti tokią algą, kuri leistų darbininkui gyventi maždaug tokioje pragyvenimo aukštumoje, kaip gyvena kiti visuomenės sluoksniai. Juk visų krašto sluoksnių ūkinė veikla sudaro vieną didžiulį krašto ūkį, ir visi gyvena iš to bendruomeniškai vykdomo darbo vaisių. Sociališkai visi žmonės yra lygūs: tiek darbdavys, tiek jo dar-

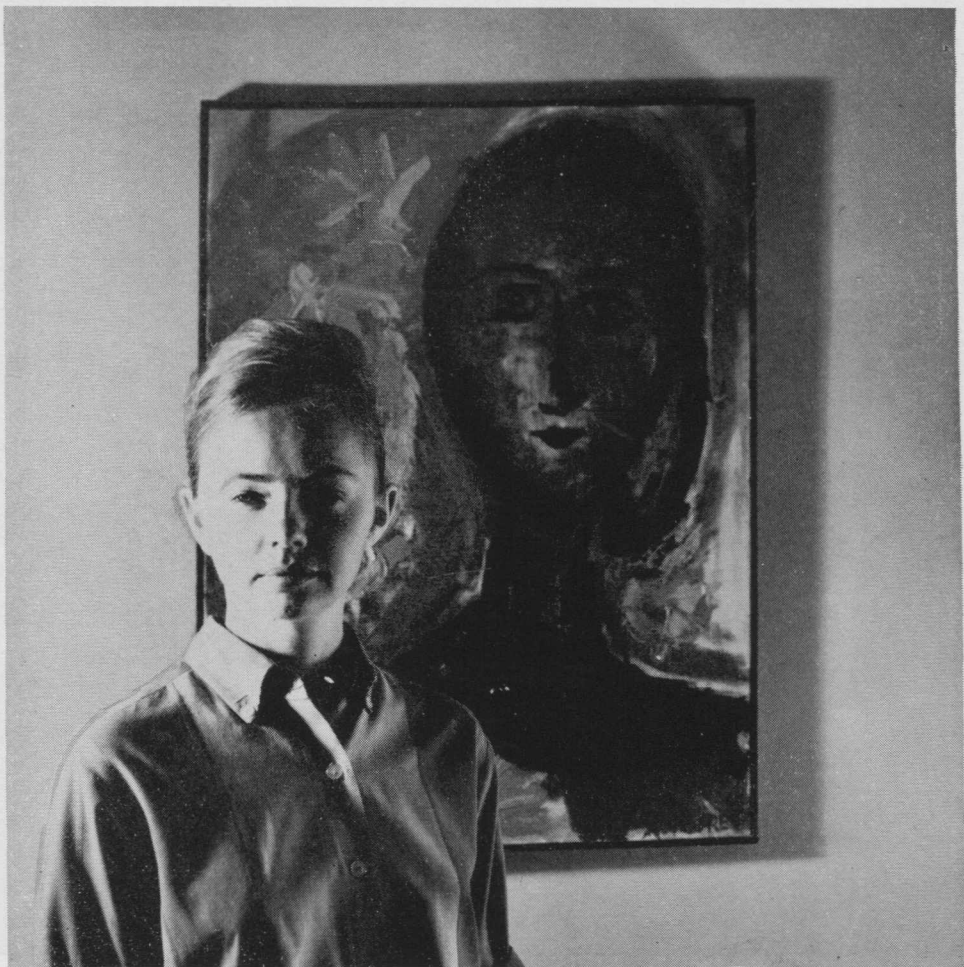
bininkas. Tačiau tuo visiškai nenorime skelbti ūkinės lygybės, kuri yra negalima dėl nevienodų talentų ir nevienodo darbštumo.

Todėl tiek socialinė demokratija, tiek naujoji santvarka reikalauja palaužti turtingųjų ir miestiečių sau paveržtą išsimokslinimo monopolį. Kiek gabių darbininkų vaikų turėjo atsisakyti aukštų ir gerai apmokamų vietų tik dėl to, kad negalėjo įsigyti profesinio išsilavinimo. Užtat ir darbininkų klasei turi būti sudarytos sąlygos įsigyti gerą bendrąjį ir profesinį išsilavinimą tiek mokamų algų, tiek nemokamų mokyklų ir stipendijų dėka.

Teisingos algos išreikalavimas

Tačiau išreikalauti tokią individuališkai ir sociališkai teisingą algą pasiskiram darbininkui yra labai sunku. Dabar jau sudaromos kolektyvinės darbo sutartys visos darbininkų grupės ar sindikatų. Bet mažesnių darbininkų grupių ir sindikatų vadovams sunku teisingai orientuotis darbo rūšyse ir kategorijose bei darbo rinkoje. Sunku jiems žinoti, ar darbo rinkoje yra darbininkų stoka, ar perteklius. Sunku jiems nustatyti ir tikrąją savo įmonės, ūkio šakos ir viso krašto ūkinę padėtį. Tuo labiau jiems neįmanoma pramatyti jos ateitį. O nuo visa to labai priklauso algų aukštumas.

Dėl šių ir kitų sunkumų darbo sutartimis teisingų algų nustatymui reikia jiems patarimų, nurodymų ir normų, duodamų visai nešališkų to dalyko žinovų. Tokiais paprastai nebus nei sindikatų sąjungos vadovai, nei partijų vadai, nei valdžios pareigūnai. Juos gali pateikti tik tos ūkio šakos ar profesijos žmonių išsirinkti profesinių atstovybių ar ūkinių savivaldybių atstovai. Šie žmonės yra ir savo ūkio šakos žinovai, ir prityrę biznio reikaluo-

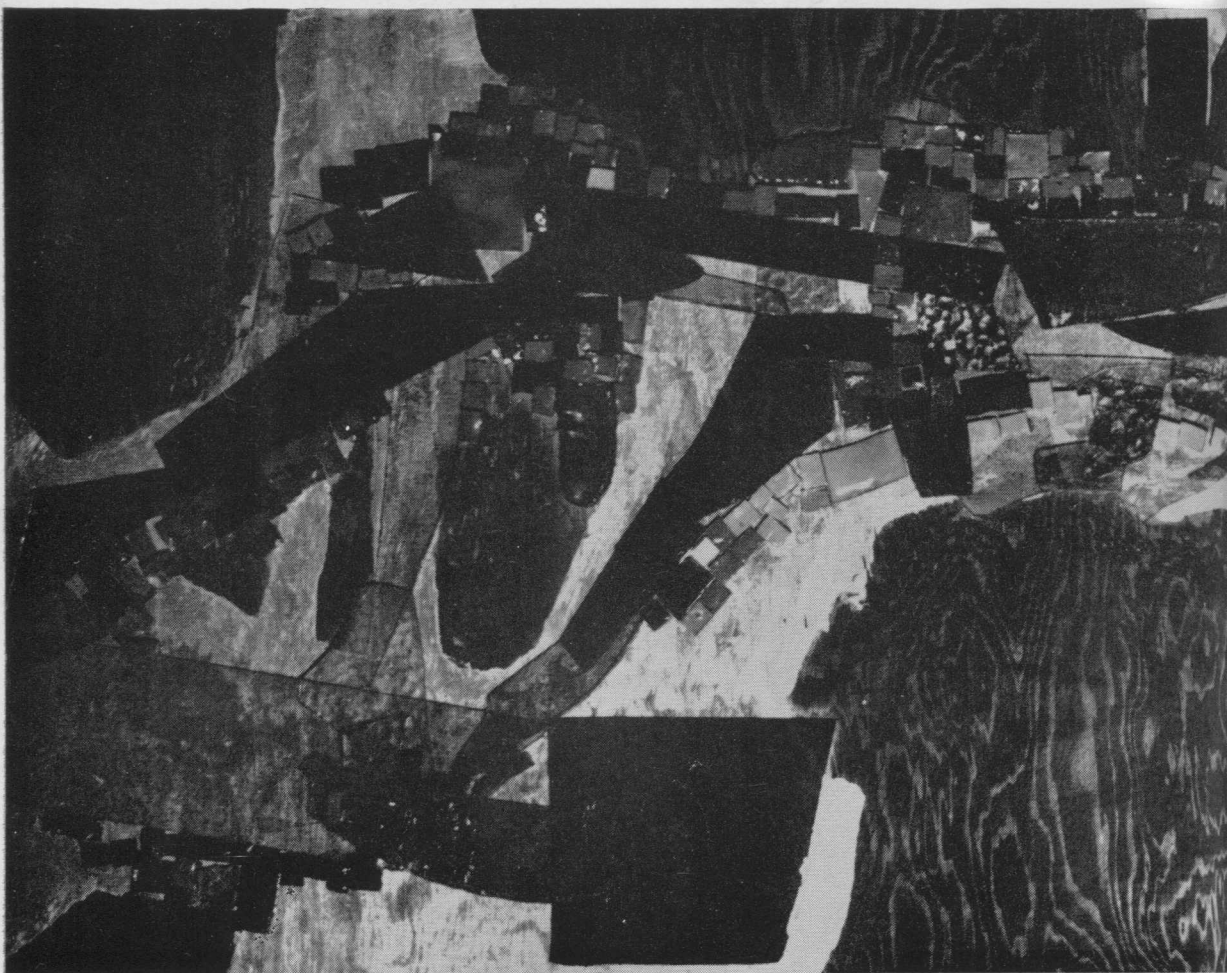

GIEDRĖ JANKONYTĖ — ŽUMBAKIENĖ

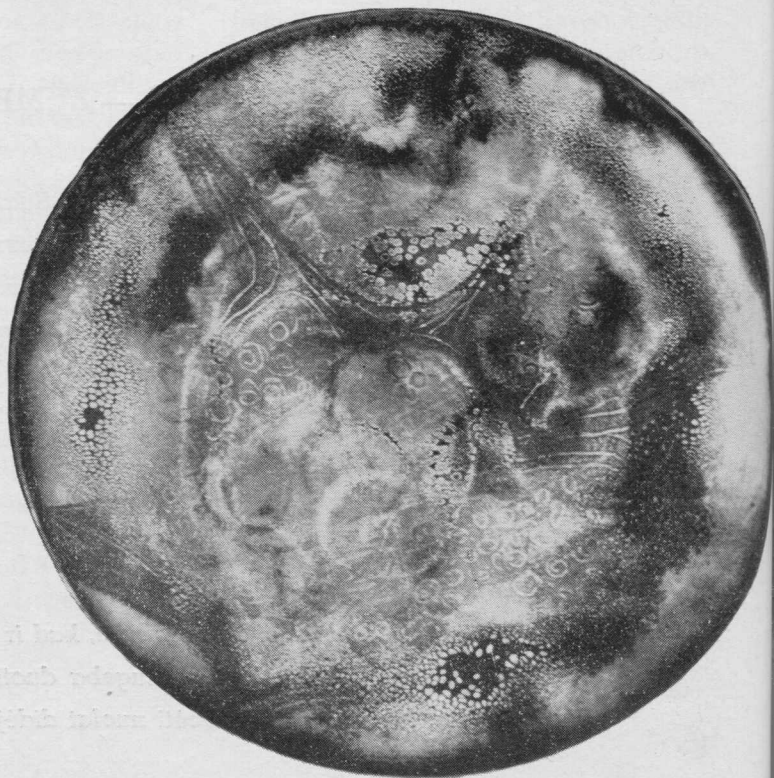
Dailininkė Giedrė Žumbakienė gimė Šilalėje 1940 m. birželio mėn. 24 dieną. Atvykusi į Ameriką, baigė Harper gimnaziją ir studijavo meną St. Xavier kolegijoje, kurią baigė bakalauro laipsniu. Vasaros metu dar lankė Čikagos Meno Institutą. Su savo kūriniais yra dalyvavusi dviejose bendrose St. Xavier kolegijos parodose (1961 ir 1962 m.). Taip pat dalyvavo Todies galerijos parodoje, Glencoe, Illinois, ir Chicago Arts Festival parodoje 1962 m. Yra dekoravusi Newman Club koplyčios altorių De Kalb, Illinois. Dabar dėsto meną šv. Bazilijaus mokykloje, Čikagoje.

●

Naujoji lietuvių išeivija Amerikoje, kad ir negausi savo skaičiumi, tačiau kas kart vis daugiau ir ryškiau sugeba duoti šiam kraštui jaunų intelektualinių pajėgų. Mums džiugu stebėti nuolat didėjančią jaunųjų dailininkų kartą, jau

Atspindžiai (mišri technika)

Dekoratyvines lékštés (emalis)

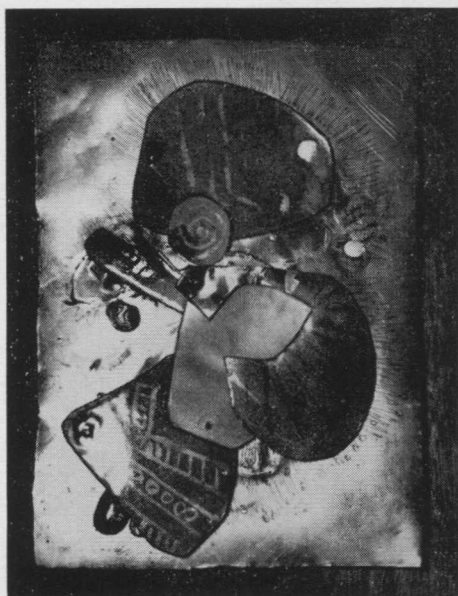

A. Kezio, S. J. nuotraukos

Madona (emalis)

Peisazašas (aliejus)

Kompozicija (emalis)

čia užaugusių ir tvirtai įsijungiančių į šios šalies meno gyvenimą. Viena šios jaunos dailininkų kartos atstovių yra ir Giedrė Jankonytė — Žumbakienė.

Savo kūrybinių užsimojimų pradžioje dailininkė yra, tiesa, kukli, bet jos pastangos atrodo rimtos ir nuoširdžios. Jos kūryba pasižymi šakotumu ir aiškiai užakcentuojanti savito stiliaus ieškojimą bei apsisprendimą už tapybines vertybes. Giedrė Žumbakienė tolygiai reiškiasi tapyboje, grafikoje, mozaikoje, emalyje, neminint savitų, išradingų ir įdomių ieškojimų mišrioje dailės technikoje.

Mus itin domina jos pamėgtoji emalio tapyba. Dailininkė yra gerai supažinusi su šia tūkstantmečius siekiančia taikomosios dailės technika, ieškodama savoje kūryboje moderniosios mąstysenos įsikūnijimo.

Emalio technika siekia priešistorinius laikus, o baltų kultūros istorijoje ši įdomi taikomosios dailės sritis užima ypatingai svarbią, bet dar neišryškintą vietą. Kodėl ši sena (Baltuose siekianti III ir IV amž. p. Kristaus) įdomi technika niekad tinkamai netapo atgaivinta nei nepriklausomoje, nei dabartinėje Lietuvoje, lieka neaišku. Klausimą statome todėl, kad, kaip glazūra keramikoje, taip emalis metalo dirbiniuose turi beveik identiškas savybes. Glazūrinės keramikos tradicija ypač buvo stiprinama Kauno ir Freiburgo (Vokietijoje) taikomosios dailės mokyklose. Galima paminėti du žymius šių sričių atstovus, sukūrusius visiškai savitus forminius stilius, išeinančius virš taikomosios srities ribų, kaip įrodymą, kad taikomoji dailė ne būtinai turi būti "utilitarinė" ir "komercinė". Tie ryškieji vardai — tai Juozas Bakis ir Aleksandra Fledžinskaitė — Kašubienė. Šiuos du dailininkus minime tik todėl, kad abu, skirtingi savo asmenybėmis, lietuviškosios liaudies tradiciją iškelė iš šiaudinės pastogės, duodami jai modernų fasadą, nesužalodami jos esmės ir dvasios.

Grįždami prie G. Žumbakienės kūrybos ir nepretenduodami į pamoklavimus, drįstume jai pasiūlyti susidomėti ir įsigilinti į turtingą lietuvių liaudies meno kraitį, niekad nespėjusį užsikrėsti miesčioniškumo ir "komerciš-kumo" bacilomis, pažvelgti į tą gaivalingą mūsų dvasinės gyvybės medį, kurio sultimis maitinasi patys stipriausieji lietuvių dailininkai, neišsižadėdami savo žemdirbiškos kilmės...

Tikiu, nesuklysiu teigdamas, jog ši jauna mūsų dailininkė savo kūrybos pradžioje duoda gerų vilčių būti nuoširdžia lietuviškosios dailės tradicijų tęsėja ir puoselėtoja, kad lietuvių kūrėjo veidas būtų visuomet ryškus ir nemieguistas.

ALGIRDAS KURAUŠKAS

se, turį kritišką žvilgsnį visai krašto ūkinei bei socialinei raidai iš nešališkai surinktų statistinių davinių. Kaip stambių sambūrių vadovai, jie yra atsakingi tiek prieš darbininkus, tiek prieš darbdavius. Reikalui esant, jie gali padaryti būtiną įtaką visai tos ūkio šakos ar net viso krašto ekonominei politikai.

Užtat jie gali teisingai spręsti apie algų, priedų ir socialinių įnašų didumą. Jų sprendimus remis taip pat ir krašto vyriausybė bei viešoji nuomonė. Tokiu būdu teisingumo, bendradarbiavimo ir visų klasių solidarumo dvasioje bus susitariama, kad būtų mokamos teisingos algos, patenkinančios ir darbininką, ir paliekančios pakankamai pelno darbdaviui, kad būtų deramai atlyginta už jo kapitalą bei pastangas ir duotų galimybes sudaryti reikiamų santaupų įmonės tobulinimui.

Socialinio saugumo įvykdymas

Prie sociališkai teisingos algos priklauso taip pat įnašai socialiniam saugumui. Socialinis saugumas — tai kasdieninės duonos užtikrinimas nedarbo, ligos, senatvės ar streiko metu. Ši kiekvieno darbininko teisė kyla iš perkamos duonos būtinumo gyvybės palaikymui ir jo įdėtų pastangų į bendruomeniškai visų vykdomą krašto ūkį. Juk paprastai darbininkas neturi nei produktyvios nuosavybės, nei didesnių santaupų. Tad socialinis visų darbininkų draudimas yra būtinas, ir yra visiškai teisinga iš visų darbdavių ir darbininkų reikalauti įnašų socialinio saugumo kasoms.

Tokį privalomą socialinį draudimą įstatymais ir gyvenimo praktika jau yra įsivedę daugelis pažangiųjų kapitalistinių kraštų. Tačiau naujoji sociališkai ūkinė santvarka pilnam sociali-

nio draudimo įvykdymui reikalauja jo reformos, būtent, visi darbininkai turi būti apdrausti prieš visokius darbo ir gyvenimo pavojus pakankamomis pensijomis ir pačių draudėjų valdomomis kasomis.

Norint ši socialinio draudimo idealą įvykdyti, reikia didelio darbdavių ir darbininkų teisingumo, geros organizacijos, nepaperkamos kontrolės ir valstybės paramos. Tačiau katalikai sociologai reikalauja, kad socialinio draudimo kasos būtų savarankiškos, o ne valstybės valdžioje. Jos pačios tvarkytų savo veiklą, demokratiškai sudarytos iš darbininkų, tarnautojų ir darbdavių atstovų. Tos ūkio ar profesinės šakos atstovybės paruoštų joms statutus bei taisykles ir teiktų moralinę pagalbą.

Valstybė savo įstatymais įpareigojų apdrausti ar apsidrausti visus darbo žmones, duotų pagrindines gaires ir prižiūrėtų socialinio draudimo kasų veiklą bei ypatingais atvejais teiktų joms piniginę paramą. Be abejo, valstybė šiam tikslui turėtų susikurti pajėgias socialinės apsaugos įstaigas. Tačiau didžiausia valstybės parama socialiniam draudimui — tai gera ūkinė ir socialinė politika.

Viską drauge suimant, darbas naujojoje ūkiškai socialinėje santvarkoje būtų vėl pastatytas pirmaujančion vieton, panaikinant kapitalo privilegijas ir įvedant pajėgias solidarumo dvasioje veikiančias profesines atstovybes. Tos profesinės savivaldybės arba korporacijos padėtų darbininkams garantuoti teisingas ir pakankamai aukštas algas bei pilną socialinį draudimą. Sveika ūkinė ir socialinė politika drauge su pagrindinėm reformom priverstų kapitalą ir kitokią privačią nuosavybę atlikti socialinę savo pareigą darbo žmonėms.

RISTUS, pašauktas pas savo teisėją Pilotą, jam tarė: "Aš tam gimiau ir atėjau į pasaulį, kad liudyčiau apie tiesą. Kiekvienas, kuris yra iš tiesos, klauso mano balso". Pilotas jį paklausė: "Kas yra tiesa?" Bet nelaukęs atsakymo, paliko Jėzų vieną ir vėl išėjo pas žydus.

Šis trumpas Kristaus ir Piloto pokalbis apie tiesą rado ypatingą atgarsį žmonijos galvosenoj. "Kas yra tiesa?" — tai klausimas, kuris nuolat atgyja religijoj, filosofijoj, literatūroj ir praktiškame kiekvieno gyvenime. Tai klausimas, kuris yra vertas mūsų dėmesio ir atsakymo. Pašaipi gyvenimo ironija lydės tą, kuris, nors ir sugebėdamas paklausti, kas yra tiesa, neturės kantrybės išklausti kompetentingo atsakymo ir nususukęs išeis laukan, kaip Pilotas.

Yra manoma, kad Pilotas, būdamas Romos imperijos valdininkas, buvo aukšto išsilavinimo žmogus. Nesve-tima turėjo būti jam Romos teisė, istorija, papročiai. Galimas daiktas, kad jis nebuvo visiškai aklas ir kultūriniam Romos gyvenimui — jos menui ir literatūrai. Piloto susidomėjimas klausimais apie tiesą Kristaus tardymo metu bent dalinai įrodo jo filosofinį palinkimą ieškoti tiesos. Bet jo staigus nusigrėžimas nuo Kristaus, vos pastatčius tą svarbų klausimą, išduoda tam tikrą pasidavimą skepticizmo įtakai. Pilotas lyg būtų sau sakęs: "Taip, atrasti tiesą yra labai naudinga, bet, deja, iki šiol dar niekam tai nepavyko ir greičiausiai niekad nepavyks. Šis kalbintis Jėzus tėra vienas iš keliaujančių

žydų filosofėlių, kuris tariasi žinąs, kas yra tiesa. Bet jeigu leisčiau jam išaiškinti, ir jo žodžiuose tebus vien spėliojimai ir neaiškumai. Ir Pilotas nelaukė Kristaus atsakymo. Jis išėjo laukan pas žydus. Kristus liko vienas, paskendęs savo mintyse.

Ir mes, gal būt, dažnai stovime prieš Kristų, ir statome Jam tą patį klausimą: "Kas yra tiesa?" Žmogaus gyvenime yra momentų, kada užėina tam tikra abejojimo nuotaika. Ar studijose, ar praktiškame gyvenime dažnai susiduriame su problemomis ar painiomis situacijomis, kurios nori neigti tiesą. Nuskriaustam žmogui gali atrodyti, kad egzistuoja tik melas ir neteisybė. Jaunam studentui, patekus į stipresnius skeptikų vėjus, dingsta anksčiau turėtas pasitikėjimas proto ar tikėjimo galia. Dažnai pamatome, kad tiesa yra slidus, kartais visai neapčiuopiamas dalykas. Jis panašus lyg į laumę vasaros vėjyje — čia paglosto priartėjus, čia vėl dingsta, lyg nebus.

Kas yra tiesa? Kur ji? Kas atskleis mums jos paslaptį?

Pilotas buvo ieškojęs tiesos filosofijoje, ir nusivylė. Jis, gal būt, pamatė, kad ir filosofija, ta išminties tarnaitė, nesugeba atskleisti pilnos tiesos. Nagrinėdami pačias dalykų esmes, filosofai tariasi išlukštenę patį tiesos branduolį. Bet ar tame branduolyje glūdi visa tiesa? Kas žino. Ką pasako vienas toks išminčius, tą pataiso ar paneigia kitas. Paprastas žmogus taip ir lieka tamsoj ir nežinojime.

Dabarties žmogus stipriai įtikėjo griežtaisiais mokslais, kaip galutine išmintimi. Šie mokslai su naujais pre-

ciziškais instrumentais kasdien atiden-
gia naujus, lig šiol nepažintus faktus
ir dėsnius. Jie veržiasi vis aukščiau į
erdves, vis giliau ir giliau į senuosius
klotus, įsibrauna į privačius kiekvie-
no gyvio namus, vis ieškodami tiesos.
Tačiau kritiškiau pažvelgus į griežto-
jo mokslo atrastus davinčius, pamato-
ma, kad griežtojo mokslo žodis nėra
jau toks griežtas, kaip kartais atrodo.
Jis nuolat kinta, kasmet pasendinda-
mas pereitų metų atradimus ir išvadas.
Kinta fizikų teorijos, nuolat patikslina-
mi istoriniai faktai, o persiorienta-
vimui psichologijoje, sociologijoje ar
filosofijoje nėra galo. Kur tad tiesa?
Gal ji glūdi tarnyboj artimui ir visuo-
menei? Gal kūryboj? O gal karžygiš-
koj mirtį už brolio laisvę?

Taip ir ieškoma tiesos. Ne dalinės,
bet visos tiesos. Žmogus nerimsta, ra-
dęs ribotumą. Jam reikia tiesos be dė-
mės. Jam reikia tiesos, kurią radęs, ne-
ieškotų kitos.

Kreipiamės į Kristų. Lai Jis atsako
į šį mūsų klausimą.

Kristaus atsakymas aiškus, tiesus.
Jis sako: „Aš esu Tiesa! Aš esu kelias,
tiesa ir gyvenimas” (Jono 14, 6). „Aš
tam gimiau ir atėjau į pasaulį, kad liu-
dyčiau apie tiesą. Kiekvienas, kuris yra
iš tiesos, klauso mano balso” (Jono
18, 37).

Įkūnytasis Dievo Sūnus liudija
apie tiesą, sakydamas, kad Jis pats
esąs tiesa. Jis esąs ta tiesa, kuri žmogų
gaivina. Ji yra gyvenimas. Jo tiesa,
aiški, neklaidinanti. Ji yra lyg kelias
per paslapčių pilną pasaulį. Kristaus
tiesa — tai ne šios žemės ribota tiesa.
Kristus atėjo iš anapus. Jis ten žvelgė
pilnutinei tiesai į akis. Atėjęs pas mus,
pasakė, ką ten matęs ir girdėjęs. Jis pa-
sakė, kad šalia šio matomo pasaulio
yra kitas, nematomas; kad žmogus nėra
sukurtas vien šiai žemei, o yra Die-

vo globoje ir turi siekti Dievo kaip
galutinio savo tikslo. Jis reikalavo tik-
kėjimo vienu ir triasmeniu Dievu,
dangaus ir žemės Kūrėju, Antrojo As-
mens įsikūnijimu, žmogaus išganymu,
dangumi ir pragaru.

Ši apreišktoji tiesa prašoka ribotąjį
žmogaus protą. Jai priimti reikia tikė-
jimo. Bet tai ne aklas tikėjimas, o tikė-
jimas kompetentingu liudijimu. Kris-
tus įrodė esąs Dievo pasiuntinys, Die-
vo Sūnus, pats Dievas. Todėl Jo liudi-
jimas yra patikimas. Jo pagalba mes
sužinome tiesą, kurios negalėtume pa-
žinti kitu keliu.

Priimdami Kristaus žodį, mes at-
randame galutinį atsakymą į pagrin-
dinius žmogaus klausimus. Jie visi at-
siremia į tvirtą pagrindą — Dievą.
Ieškodamas tiesos, žmogus sąmonin-
gai ar nesąmoningai ieško galutinės
tiesos. O ši tiesa yra niekas kita, kaip
Dievas. Jos neradęs, žmogus visada
nerims. Kristus mums šią tiesą atsklei-
dė savo dieviškuoju apreiškimu.

“Kas yra tiesa?” — paklausė Kris-
tų Pilotas.

Kristus mielai noru būtų Pilotui
davęs savo atsakymą. Bet Pilotas to at-
sakymo nelaukė.

Jeigu ir mes Kristaus atsakymo ne-
išgirstame, arba išgirstame tik labai
silpnai, tai jau ne Kristaus kaltė. Prieš
mūsų laisvo apsisprendimo galią Kris-
tus yra, kaip kalbės surištomis ranko-
mis. Jo kalbos galime klausyti arba
nesiklausyti. Tačiau jei panorėtume į
Jo žodžius nekreipti dėmesio, turėtu-
me nešti ir šito mūsų neigiamo apsi-
sprendimo sankciją — nežinoti atsa-
kymo į mūsų pačių pastatytą klausimą.
Ir tai ne vien dabar, bet ir visam lai-
kui. Tad nepamirštini yra kita proga
pasakyti šv. Rašto žodžiai: “Viešpatie,
pas ką mes eisime? Tu turi amžinojo
gyvenimo žodžius” (Jono 6, 69).

B. KRIŠTANAVIČIUS, S. J.

KUNIGAS KARO SŪKURY (V)

(Žmonių medžioklė)

Besitvarkydamas stovykloje, prašiau porą laiškų popiežiaus komisijos vicepirmininkui. Aprašiau, kas dedasi stovykloje, ir prašiau daugiau pagalbos iš Romos.

Visų pirma prašiau T. Faller skubiai užėiti pas maj. Steinhaus ir jam pranešti, kad vokiečiai, nepaisydami susitarimo su Vatikanu ir sąjungininkais, stovykloje laikė amuniciją. Nežinau, kiek jos dar yra, bet čia jai ne vieta. Dangstyti amuniciją karo pabėgėliais yra tikras nusikaltimas.

Antra, maj. Steinhaus turėtų paspausti stovyklos vadovybę, kad ji, išveždama pabėgėlius į Šiaurės Italiją, paliktų stovykloje tas šeimas, kurių vaikai lanko mokyklą. Juk ir tai buvo sutarta.

Trečia, man labai rūpėjo pirmoji Komunija. Kad ją atsimitų vaikai ir tėvai, prašiau komisiją atsiųsti bent trims šimtams vaikų drabužių ir ba-

tų. Drabužiai, ypač mergaičių, turėtų būti paprasti, kad tiktų ir kasdieniam vartojimui. Man pačiam reikėjo antros poros liturginių drabužių, nes, atvykus seselėms, kasdien laikydavau Mišias ligoninėje ir stovykloje. Tamyti ten ir atgal sunkų liturginių drabužių lagaminą buvo neįmanoma. Prašiau taip pat daugiau muilo, pieno, drabužių ir pinigų.

Iš atsakymo pastebėjau, kad komisijos darbas jau gerokai išsišakojęs ir kad Cesano stovykla gali atsidurti antroje ar trečioje vietoje. Sunku buvo ją pasiekti ir dėl sąjungininkų lėktuvų. Kad pagalba nesustotų, patį nuvykau į Romą. Nuvykęs ilgai apie viską išsikalbėjau ir sugrižau laimingas. Parsivežiau pinigų ir T. Faller žodį, kad stovyklai bus duodama pirmenybė.

Sugrižęs radau stovyklą gerokai sujauktą. Man esant Romoje, kaip pasakojo seselės, vokiečiai išvežė apie 1.700 pabėgėlių. Jų tarpe buvo 2 mokytojos ir apie 100 mokinių. Tą pačią dieną sąjungininkų aviacija apšaudė koplyčią ir artimus pastatus. Koplyčioje buvo dvi seselės ir dvi mokinių grupės. Niekas nenukentėjo, nes seselės suguldė vaikus prie sienos. Buvo sužeistos tik 4 moterys, esančios netoli koplyčios. Bet į koplyčią, pasak seselių, niekas nebedrįso eiti. To man te trūko!

Atlaikiau seselėms Mišias ir nusi-skubinau pas komendantą paklausti, kodėl išvežė 2 mokytojas ir daugybę mokinių. Jis aiškino, kad pabėgėlius atrinko ne jo štabas, bet italų policija. Nuėjau ir į policiją. Ji teisinosi, kad turėjusi skubėti. Buvęs toks sumišimas, kad kitaip pasielgti nebuvo galima.

Kodėl buvo apšaudyta koplyčia, man paaiškėjo vietoje: prie jos stovė-

jo du seni vandens šildytuvai, kurių kaminai atrodė kaip patrankos. Juos Romos miesto savivaldybė atsiuntė užvakar. Tuojuo juos paslėpiau sandėlyje, kad lakūnams nebadytų akių. Jie puikiai sekė stovyklą! Po pietų perėjau visus stovyklos namus, ramindamas žmones ir tvirtindamas, kad koplyčios niekas neapšaudys. Paprašiau taip pat seseles, kad 5 valandą demonstratyviai aplankytų koplyčią ir parodytų, kad negresia joks pavojus. Jų pavyzdys buvo labai naudingas. Seselėms einant į koplyčią, prisijungė moterys ir vaikai ir pradėjo tirpti apšaudymo baimė.

Stovykloje radau ir kitą naujieną: fašistai pradėjo surašinėti jaunimą. Daug jo nebuvo, bet kažkam jis rūpėjo. Kai paklausiau Marizą, ką surašinėjimas reiškia, ji paslaptinai atsakė, kad teks pergyventi "nemalonią savaitę".

Toji savaitė prasidėjo kitą penktadienį. Tą dieną, brėkstant rytui, kažkas stipriai pabeldė į mano duris ir šuktelėjo, kad skubėčiau į stovyklą, nes vokiečiai pradėjo medžioti žmones (fanno la caccia). Žmonių medžioklė jau buvau matęs Romoj ir žinojau, kaip ji atrodo. Todėl per 5 ar 7 minutes jau buvau stovykloje. Ją saugojo sustiprinta vokiečių ir italų policijos saugyba.

Stovykloje manęs laukė italų policijos viršila (vienas iš trijų ten esančių) su ilga graudinančia kalba. Jis pradėjo įrodinėti, kad aš, taip sakant, esu tapęs tikru stovyklos tėvu ir dabar turiu rūpintis vaikų likimu. Prie jo prisijungė fašistų grupės vadas, prašydamas gelbėti mano sekretorės pusseserę, su kurią jis draugavo. Jiems atsakiau, kad darysiu, ką pajėgsiu. To jiems, matyt, neužteko. Jie vėl pradėjo kalbėti apie tėviškumą. Jų kalbą,

deja, turėjau trumpinti gana patėviškai, sakydamas, kad dabar brangi kiekviena minutė. Tą jie suprato.

Pasibaigus kalbai, leidaus pas koplyčios sargą. Jis man labai rūpėjo. Bet sargas buvo ramus, nes jo sūnus ir "nebylys" spėjo pasislėpti po altoriumi. Žmonių medžiotojai jo šeimos nelietę, nes vienas stovyklos vokietis juos išpėjęs, kad šeima priklausanti prie "Vatikano kapeliono personalo". Sargas kitados gyveno Austrijoje ir suprato vokiečių kalbą. Iš vokiečių elgesio spėjau, kad Vatikanas jiems dar šį tą reiškia.

Iš koplyčios nusiskubinau pas Marizą. Ji man pranešė, kad medžiotojai nelietė ir sekretorės. Bet jos paimti ir negalėjo, nes tą dieną su motina ir jaunesniąja seserimi ji buvo Romoje. Stovykloje pasiliko tik vyresnioji sesuo ir pusseserė, fašisto draugė. Nežinau, ar Mariza apsiriko, ar melavo. Kaip ten bebūtų, abi buvo laisvos. Marizai pasakiau, kad "nebylys" yra saugus po altoriumi.

Perėjęs beveik visą kratomą namą, radau ir žmonių medžiotojus. Jie buvo du: kapitonas Wehrlein ir jo padėjėjas. Juos lydėjo du stovyklos vokiečiai, kareiviai. Kapitonui ir padėjėjui prisistačiau kaip Vatikano atsiųstas kapelionas. Pasisveikinęs atsiprašiau, kad pasirodžiau ne "formoje" (buvau nesiskutęs ir skubėdamas užmiršau užsidėti kunigo apykaklę). Paskui apgailastavau, kad jiems pavestas toks nemalonus ir nedėkingas uždavinys. Jie man pritarė. Abiem padėkojau, kad nelietė mano "personalo". To "personalo" yra ir daugiau, nes turiu virš 300 mokinių ir kelioliką mokytojų. Visos mokytojos turinčios mano pažymėjimą. Pagal susitarimą su vokiečių štabu Romoje jos turi pasilikti stovykloje. Be jų negalėčiau atlikti užda-

vinio, kurį pritariant štabui, man pavedė Vatikanas. Pagyriau kapitoną Teuber, su kuriuo man buvo malonu bendradarbiauti.

Kapitonas Wehrlein, išklausęs iki galo, pradėjo girti mano vokiečių kalbos mokėjimą. Paskui jis paprašė, kad nuraminčiau pabėgėlius. Jis turįs surinkti stovykloje 1.000 darbininkų Vokietijai, bet ten jiems būsią geriau negu stovykloje. Vokietijoje galėsią išmukti ne tik kalbos, bet ir amato. Pasibaigus karui, parvažiuosią namo su krūva pinigų.

Deja, čia mudviejų nuomonės pradėjo išsiskirti. Atsakiau, kad surinkti 1.000 darbininkų visiškai neįmanoma. Vyrų jau atrinkti 3 ar 4 kartus darbams Anzio Nettuno fronte, o darbinęgos moterys Vokietijai. Stovykloje liko tik seniai, vaikai ir ligoniai. Juk tai gerai žino ir stovyklos štabas. Vėl pareiškiau Wehrlein užuojautą, kad vyresnieji, nepažindami padėties, pavedė jam neįmanomą uždavinį. Du stovyklos vokiečiai kareiviai, stovėję šalia mūsų, man pilnai pritarė. Pradžia atrodė nebloga. Dabar reikėjo palaukti, ką jie darys toliau. Tuo tarpu norėjau laikyti fašistui duotą žodį. Mat, jei medžiotojai užsispirs surinkti 1.000 darbininkų, tuokart paims jo draugą ir sekretorės seserį. Todėl, atsisveikinęs su medžiotojais, nutariau paslėpti jas ligoninėje.

Laimingai pasiekęs ligoninę, pa-
prašiau itales, kad stebėtų pro langą,
ar negrįžta ambulansas iš Romos. Kai

sugrįš, tegul įspėja visus, kas dedasi stovykloje. Visos darbai tinkamos mergaitės tegul pasilieka ligoninėje. Jos gali tapti "slaugėmis" ar "ligonėmis", kol praeis pavojus.

Po pusvalandžio vėl buvau stovykloje. Dabar vokiečiai kratė kitą namą. Einant į jį, mane apspito moterys, prašydamos gelbėti suimtas dukteris. Paaikšėjo, kad jų tarpe buvo ir 3 mokytojos. Nors jos rodžiusios mokytojų pažymėjimus, bet vokiečiai jų nepaisė. Iš to man buvo aišku, kaip žmonių medžiotojai žiūri į "Vatikano personalą" ir į sutartį su štabu, kurią anksčiau taip pabrėžiau.

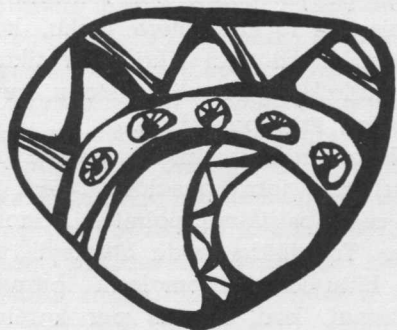
Nieko nelaukdamas, nuėjau pas Wehrlein ir jam pasakiau, kad, tur būt, per apsirikimą paimtos 3 mokytojos. Tą klaidą reikia atitaisyti, nes man būtų labai nemalonu pranešti Vatikanui, kad sutartis per kareivių neapdairumą buvo sulaužyta.

Kapitonas gerokai sumišo ir tarė, kad klaidą reikėtų iširti. Prižadėjo tuo reikalu pasikalbėti už valandos. Sakėsi labai apgailestaujās, kad dabar neturįs laiko, nes dar daug namų turįs "peršukuoti" (abkämnen). Tuo tarpu aš galįs raminti pabėgėlius ir suimtas mokytojas, esančias tokiaime ir tokiaime name už stovyklos.

Palikęs kapitoną ir pergalvojęs jo elgesį, supratau, kad derybų keliu nieko nelaimėsiu. Kažkoks jausmas man sakė, kad reikia gelbėti mokytojas, nelaukiant jo sutikimo. Tą jausmą sustiprino tos pačios moterys, kurias su-

tikau, eidamas pas kapitoną. Dabar jos taip graudžiai šaukė pagalbos, kad negalėjau atsispirti. Dvi ar trys senu-tės, atsiklaupusios ant žemės, įsikabi-no į mano rūbus ir kukčiodamos pra-šė padėti. Nors jas raminau, kad da-rysiu, kas įmanoma, bet jos, tarsi ne-girdėdamos mano žodžių, vis kartojo savo prašymą. Matydamas, kad su skausmo palaužtom motinom nesusi-

kalbėsiu, šiaip taip nuo jų atsiplėšiau ir leidaus pas suimtąsias.

Mergaitės saugojo italų policija ir du vokiečiai kareiviai. Vienas stovėjo prie vartų, antras prie kambario durų, už kurių girdėjosi verksmas. Pirma-jam pasakiau tik gerą dieną, antra-jam paaiškinau vizito tikslą: atėjau pasiimti 3 mokytojas, kurios čia patekusios per klaidą. Apie tai (sakiau jam), esu kalbėjęs su kapitonu Wehr-lein.

Kalbėti tikrai kalbėjau, bet nesa-kiau, kokie buvo to pokalbio rezulta-tai. Tačiau vokiečiui to užteko. Jis at-rakino kambarį ir leido eiti pas suim-tas mergaites.

Pamačiusios mane, mergaitės apri-mo. Jų galėjo būti apie 20. Joms pasa-kiau, kad tuo tarpu galiu išvaduoti tik mokytojas. Bet stengsiuos ir kitoms pa-dėti. Atrenkant mokytojas, pastebėjau,

kad jos buvo keturios. Prie vienos mo-kytojos taip prikibo jos sesuo ar pus-seserė, kad jokių būdu nenorėjo skir-tis. Kadangi ji nebuvo mokytoja, nežinojau, ką daryti. Pagalvojęs apsi-sprendžiau paimiti ir ją, siūlydamas jai tapti mokytoja.

Vedant mergaites į koridorių, vo-kietis mane sustabdė ir pastebėjo, kad norėjau pasiimti tik 3, o dabar turėjau 5. Atsakiau, kad buvau klai-dingai informuotas. Užtikrinau, kad visos 5 buvo mokytojos. Jis nedarė jo-kių kliūčių. Uždarant duris, dar spėjau įduoti rožančių pasiliekančioms. Pra-šiau, kad pasimelstų.

Antras sargybinis, pamatęs mane su mergaitėmis, krustelėjo ir tarsi norė-jo mane sulaukyti. Bet ašėjau tiesiai prie jo, lyg manęs tai neliestų. Priėjęs paprašiau cigaretės. Sakiau, kad tos "ožkos" mane taip išnervino, jog labai norėčiau užrūkyti. Deja, savo cigare-tes palikau namie.

Cigaretės ir jis neturėjo, bet pasiū-lė tabako ir popieriaus. To man užte-ko. Deja, neturėjau nė degtukų. Ta-čiau jis buvo ir čia paslaugus. Už vis-ką gražiai padėkojęs, leidaus per var-tus, sakydamas kareiviui, kad vedu į stovyklą mokytojas, kurios čia pate-kusios per klaidą.

Laimingai pravedžiau mokytojas ir pro antruosius stovyklos vartus. Kai atsidūriau ligoninėje, paprašiau jas slėptis kviečiuose kitoje kelio pusėje, nes paversti ir jas "slaugėmis" ar "li-goniais" būtų buvę neprotinga. Pra-šiau atsiliepti tik į mano balsą. Mer-gaitėms po vieną sprunkant į kvie-čius, galėjau pradėti laikyti Mišias.

Per pusryčius pasitariau su sese-lėmis, ką toliau daryti. Jos man pata-rė nebesirodyti vokiečiams, nes jie mane suimsią. Tačiau jų argumentai manęs kažkodėl neįtikino. Tiesa, kapi-

tonas Wehrlein jau parodė, kad nenori paistyti susitarimo su vokiečių štabu, bet, antra vertus, sakydamas, kad reikėtų įvykusių klaidą iširti, kalbėjo dviprasmiškai. Savo elgesį galėjau apginti pabrėždamas, kad aš ne tik klaidą ištyriau, bet ją ir atitaisiau. Kadangi jis prašė užėti, negalėjau jo vengti, nes būčiau parodęs, kad esu kaltas. Reikalui esant, mane galėjo užtarti komendantas ir Mariza.

Einant į stovyklą, mane lydėjo dvi seselės, prašydamos grįžti atgal. Jų prašymas nepalengvino mano žingsnių. Tačiau tas pats balsas, kuris mane anksčiau ragino pastatyti vokiečius prieš įvykusių faktą, dabar sakė, kad reikia eiti iki galo. Paprašiau tad seselės, kad grįžtų namo ir pasimelstų.

Prie stovyklos vartų mane pasitiko italų policijos viršila ir padavė mergaičių sąrašą, kurias, jo nuomone, turėčiau gelbėti iš vokiečių nagų. Atsimenu, kad tame sąraše buvo viena suimta mergaitė, kurios motina, 70 metų senutė, buvo liguista. Mergaitė buvo vienintelis asmuo, kuris ją rūpinosi. Panašių, kad ir ne taip nelaimingų, atvejų buvo ir daugiau. Su tuo sąrašu nuėjau pas žmonių medžiotojus ir radau juos užkandžiaujančius. Pamatęs, kad jie valgo sumuštinis ir neturi kavos, pasiūliau kapitonui nusiųsti į ligoninę kokią kareivį, kuriam seselės įduos kavos arba bent kondensuoto pieno. Padėkojęs kapitonas mano pasiūlymą priėmė. Dabar jam parodžiau suimtų mergaičių sąrašą ir paprašiau, kad jas paleistų. Kapitonas erzliai atsakė, kad aš jau ir taip pasiėmęs penkias. Savo elgesį pateisinau, cituodamas jam jo paties žodžius, kad "reikėtų tą klaidą patikrinti". Nuėjęs pas suimtasias, taip jam dėsciau toliau, radau tikrai įvykusių klaidą ir tą klaidą atitaisiau. Dabar

man būtų labai malonu, kad jis peržiūrėtų pateiktą sąrašą, nes jame yra daug mergaičių, kurias būtina reikėtų palikti stovykloje. Nelaukdamas jo atsakymo, pradėjau aiškinti sąrašo turinį. Kalbėjau įtikinančiai, nes pats šventai tikėjau, kad išvežimas bent keletos mergaičių būtų tikras nusikaltimas žmoniškumui. Kur abejoju, sakiau, kad abejoju; kur buvau tikras, kalbėjau nedviprasmiškais žodžiais. Kalbėdamas mačiau, kad mano žodžiai kai kur pataiko. Kalbą užbaigiau sakydamas, kad man bus tikrai malonu pranešti Vatikanui, kad mano žodžiai rado gerą atgarsį kapitono širdyje.

Atrodo, kad pastaba apie Vatikaną ir kapitono širdį nulėmė mudviejų rungtynes. Kapitonas atsistojo, padavė man ranką ir prašė užėti 5 valandą. Nors jutau, kad jis svyravo dėl pateikto sąrašo, bet apie 5 mokytojas jau nebeužsiminė nė vienu žodžiu. Šį tą laimėjau.

Išėjęs lauk ir atsipeikėjęs, prisiminiau, kad stovyklos gydytojai tikrina suimtųjų sveikatą. Ten pasukau dabar savo žingsnius. Ko nelaimėjau pas vokiečius, gal laimėsiu per gydytojus. Juk jie buvo italai.

Neapsivyliau. Vos tik užsiminiau, kad pas visus galima rasti daug ligų ir negalavimų, jie linktelėjo galvą. Paprašiau, kad visos mokytojos būtų atleistos, kaip netinkamos darbams Vokietijoje.

Į ligoninę grįžau kaip apsvaigęs. Sutikęs vyresniąją, keliais sakiniais papasakojau, kaip pasibaigė pirmas medžioklės ir rungtynių su vokiečiais aktas. Antras aktas turėjo prasidėti 5 valandą po pietų. Jis, mano išmanyimu, turėjo būti laimingesnis, nes, kaip sako mūsų priežodis, "prūsas po pietų kvailas".

PR. ALŠĖNAS

PRARASTI MERGAIČIŲ METAI

Važiuojant po pietų į darbą ir laukiant autobuso, visuomet tenka matyti būrius moksleivių, berniukų ir mergaičių, pasibaigus pamokoms, grįžtančių namo. Ypač atkreipia dėmesį kai kurios jaunos mergaitės, gimnazistės. Kokios jos vargšės! Tai tikrai pasigailėjimo verti sutvėrimai! Jaunos, dar vos pradedančios pražysti, tartum gėlės, bet jau pradedančios ir nuvysti. Tiesiog baisu žiūrėti, kaip kai kurios jų atrodo. Štai jaunutė, kokių 14 ar 16 m. mergaitė. Gražiai išaugusi, bet pati save taip sudarkiusi, kad net gaila į ją žiūrėti. Plaukai, pirmiau buvę juodi, dabar rudai nudažyti. Kadangi dažymas nebekartojamas, tai jie pusiau rudi, pusiau juodi. O sušiaušti — tartum netvarkinga šiaudų kupeta. Akys — ašarojančios nuo dažno blakstienų ir antakių pešiojimo bei dažymo. Lūpos — suskirdusios, pasenusios, be

jokių gyvybės ženklų. Tai taip pat nuolatinio dažymo pasekmės. Dar už metų, kitų toji jaunutė mergaitė jau atrodys, kaip senyva moteris.

Čia perduosiu sutrumpintą vertimą iš "Our Sunday Visitor", kur ta pačia tema rašo sesuo Marija Emanuelė, S. C.

* * *

Rimta mažutė mergytė stovėjo šalia rožių krūmo ir stebėjo raudoną pumpurą, besiruošiantį pražysti, bet dar užsidariusį. Tai buvo malonus reginys. Tačiau mergytė, žvelgdama į pumpurą, bet kartu ir į tolėliau esančias jau pražydusias rožes, nebeturėjo kantrybės. Jai buvo tiesiog pikta; kodėl anos rožės žydi, o šita dar ne? Ji, paėmusi rožės pumpurą į rankutes, drauge su visa krūmo šakele, ėmė kratyti, tardama: "Skubėk, kodėl tu dar nežydi?" Tas kratymas ir tie raginimo žodžiai, žinoma, nieko nepadarė. Pumpuras vis tiek nepražydo...

Staiga mažytės mergaitės piršteliai susmigo į raudonąją pumpuro širdį ir atidarė ją saugojusius lapelius. "Štai", aiškino nudžiugusi mergaitė, "ir tu dabar esi tikra gėlė, ir tu žydėsi, kaip anos!"

Po dviejų dienų mergytė vėl atėjo prie to paties rožių krūmo. Bet, deja, ką ji ten rado — jos maža galvelė negalėjo nei suvokti, nei perprasti: jėga išskėstasis pumpuras buvo nujuodavęs, negražus, negyvas...

Tai prasmingas pavyzdys šių kraštų jaunų mergaičių gyvenime. Kai rugsėjo mėnesį suplūsta į mokyklas mokiniai, toji straipsnio autorė dažnai pagalvojanti apie aną per greitai prievarta išskleistą rožės pumpurą... Mergaitės dar visiškai jaunutės, vos 13 ar 14 m. amžiaus... Jų šimtai pasimeta klasių koridoriuose, gatvėse, gyvenime. Žinoma, ačiū Dievui, ne visos. Kai

kurios jų žino, kas esą ir ko siekią. Bet daugelis, atrodo, nežino.

Tų gerųjų, žinančiųjų, kas jos yra, vasariškos suknelės gražios ir kuklios, visiškai pritinkančios "jaunai paneli". Nematyti nei jų plaukų dažymo žymių, nei nagų lakavimo, nei kokių nors figūrą ryškinančių priemonių. Kai kurios jų kuklios ir nedrąsios, kitos gal daugiau kalbios, bet visos geraiširdės, kupinos švarių ir nekaltų jausmų. Tai gražaus gėlyno pumpurai, kurie išsiskleis Dievo nustatytu laiku. Savo malda mes jas lydime, kad jos tikrai natūraliai skleistųsi ir pražydėtų, baigtų gimnazijas ir žengtų į laimingą bei garbingą moterystės gyvenimą, jei Dievas taip norės.

Bet nemaža dalis yra ir tų "pumpurų", kurių lapeliai nekantriais pirštais per anksti draskomi ir skleidžiami. Apie tai net galima kalbėti. Ir kodėl jos pačios, savo noru, atsisako gražiausių vaikystės dienų, jėga savo vaikystę stumdamos į suaugusiųjų rėmus? O kad jos suprastų, kaip jos save skriaudžia!

Daug kas ir iš šalies stumia tas mergaites į per greitą subrendimą. Ilgus metus aukštesniosiose mokyklose mokytojavusi, autorė sakosi daug kartų pastebėjusi, kad daugelio mergaičių vyresniosios seserys, o kitų net motinos nori kaip galima greičiau matyti mergaitę suaugusią, tikrą "jauną damą", nežinodamos ir nesuprasdamos, kokios dažnai būna liūdnos pasekmės, nelaiku išskleidus jauną pumpurą.

Žiūrėk, dar visišką vaikystę viena ar kita mergaitė, sesers ar motinos skatinama, pradeda sekti visokiausias madas, visi nepritaikytas savo amžiui. Vyresniosios "patarėjoms" labai rūpi jaunos mergaitės plaukų sudėjimas, figūra ir pan., bet kur visa tai nesubrendėlę nuveda, tai tik vė-

liau pamatoma, tačiau rasti kelią atgal kartais jau būna per vėlu.

Kartais tokia "dama", dar vos baigusi pradžios mokyklą, ateina į gimnaziją jau išbandžiusi visas madas: dažytais plaukais, numeistrintomis "pagal reikiamus šešėlius" akimis, dažais apkrautomis lūpomis, ilgais, mėlynos ar sidabrinės spalvos laku nublizgintais nagais.

Ji turi savo televizijos aparatą, tranzistorinį radiją ir patefoną. Jau ji didelė kino ir madų žurnalų specialistė. Jos skaitymai, kalbos ir mintys sukasi tik apie kūno grožio kultą, apie ankstyvą meilę ir romansus.

Tokio jau minėto vyresniųjų seserų, motinų ir draugių indoktrinavimo dėka kartais net ir katalikiškas mokyklas baigusi mergaitė pasako nematanti nieko blogo kai kuriuose jaunai mergaitei tikrai netinkančiuose dalykuose. Ir jeigu klasės auklėtojas, kapelionas ar kuris nors mokytojas drįsta į tai įsikišti ir pareikšti Bažnyčios ar tikrojo auklėjimo nuomonę, tai tokia "jauna panelė" išverčia savo dažytas blakstienas ir saldžiai taria: "Mano motina tai leidžia!" Tuo viskas turi ir baigtis...

Šitas čia aprašytas mergaitės vaidas nėra perdėtas. Tokių "pseudosofisčių" galima pamatyti kiekvienos gimnazijos koridoriuose. Mokyklų vadovybė čia nedaug ką gali padaryti. Mes stengiamės, mokome, perspėjame, bet nepasiekiamo tai, ko norime. Mokytojai negali pasiekti savo auklėtinių už mokyklos ribų.

Nors ir labai smarkiai užkrėstoje aplinkoje gyvenant, gal būtų galima pasiekti geresnių rezultatų, jeigu tinkamus jaunimo auklėjimo metodus vieningai taikytų ir tėvai, ir mokytojai, jeigu vieni negriautų tai, ką kiti stato.

PANEGIRIKA KUN. A. MILUKUI

Lietuviškų knygų rinkoje pasirodė naujas gana stambus veikalas — kun. A. Miluko monografija. Išorinai veikalas gana gražiai atrodo, bet jį sugadina neribotai perdėtas kun. A. Miluko aukštinimas, niekinant kitus, ne mažiau garbingus mūsų išeivijos vadus, kurių daugelio nuopelnai yra tikrai dideli mūsų tautai. Kai kuriuos tokius kunigus autorius išvardina ir neteisingai kaltina, jog jie persekioję kun. Miluką. Štai tų kunigų pavardės: A. Kaupas, J. Kasakaitis, J. Kaulakis, J. Inčiūra, S. Pautienius, V. Dargis, P. Abromaitis, J. Dumčius, B. Žindžius, J. Kuras, J. Kelesinskas, A. Pankauskas, A. Šaulinskas, J. Dielininkaitis, prel. K. Urbanavičius, A. Kaminskas, A. Staniukynas, V. Varnagiris, M. Kriaučiūnas, E. Stefanoviče, V. Vizgirda, J. Klanauskas. Daugelio šių garbingų kunigų nuopelnai yra ne mažesni už kunigo Miluko.

Knygoje pripasakota tiek nebūtų dalykų ir pasakų, keliant kun. Miluką ir antžmogius, kad žinančiam faktus koku net ir skaityti. Toks perdėtas kun. Miluko liaupsinimas, drauge niekinančiai įtarinėjant kitus kunigus, būk jie kun. Milukui prieštaravę iš pavydo, toli gražu, neatitinka tikrovės. Toks istorinių faktų

klastojimas nedaro garbės nei autoriui, nei kun. Milukui, nei šios monografijos leidėjams. Veikalas yra žemiau kritikos. Autorius labai negražiai apvyklė geraširdžius monografijos rėmėjus ir kun. Miluką išstatė pajuokai.

Kun. A. Miluko nuopelnai knygų ir brošiūrėlių leidime yra dideli. Jo darbai apie jį patį daug rimčiau ir iškalbingiau pasako negu Vlado Mingėlos panegirikos. **Redakcijos prierasas.** Šių metų birželio mėn. numeryje buvome idėję minėtos knygos recenziją. Dabar dedame vieno mūsų skaitytojo laišką. Jis kun. Miluką gerai pažinojo ir tais laikais dirbo (ir dabar tebedirba) lietuvišką darbą. Gavę šį laišką, pasiteiravome ir pas kitus asmenis, pažinojusius kun. Miluką. Visi teigia, kad jo nuopelnai lietuviškosios spaudos puoselėjime yra tikrai dideli, bet taip pat priduria, kad jis turėjęs ir žmogiškų silpnybių. Tad šį laišką ir dėjome dėl to, kad primintume įvairių biografijų ir monografijų rašytojams, jog negera yra kurį nors asmenį ir antžmogius kelti, visai neminint ir jo žmogiškų silpnybių. Toks aprašymas nebūna objektyvus, ir aprašytas asmuo tampa kažkokia negyvenimiška ir kitiems sekti neįmanoma būtybe. Daug simpatiškesnis, gyvenimiškesnis ir sektinesnis būna toks asmuo, kuris aprašomas natūraliai, objektyviai, taip, koks jis iš tikrųjų gyvenime buvo.

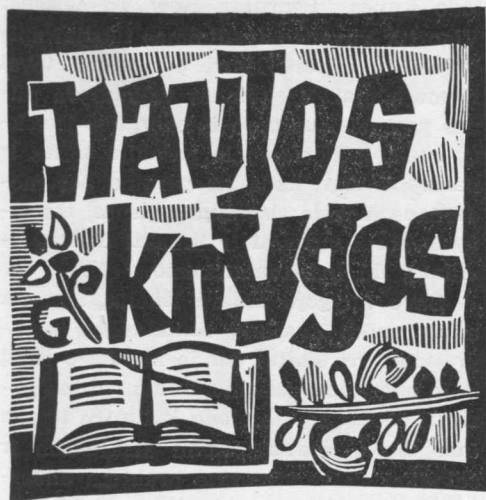
J. K. TAUTMYLA

* * *

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” LIETUVIŠKUMAS

Teko spaudoje skaityti, kad kai kurie asmenys mano, jog “Laiškai Lietuviams” tampa vis mažiau lietuviški, nes viršelyje žodis “Lietuviams” dedamas vis mažesnis raidėmis. Kai kurie mano, kad gal ateityje tas žodis bus visiškai išleistas, ir šis gražus lietuviškas žurnalas bus taikomas ne tik lietuviams, bet ir kitataučiams. Būtų malonu išgirsti Redakcijos paaiškinimą.

V. B.

ALĖ RŪTA

BALĖS VAIVORYTĖS "NARDŽIO PULKAS"

Šiais gerų skaitinių jaunimui bado laikais Saleziečiai užsimojo gražiam ir vertingam darbui: duoti tremties jaunimui visą biblioteką. Jų spaustuvė Italijoje išleido jau eilę spalvingų paviršiumi ir literatūrinių - pedagoginių turinių knygų ir knygelių, kurios, nebrangios nusipirkti, yra tikra dovana jaunam lietuviui.

Tų leidinių tarpe neseniai pasirodė ir Balės Vaivorytės nemaža apysakėlių knyga, pavadinta "Nardžio pulku". Balė Vaivorytė (Petronėlė Orintaitė - Janutienė) yra jau davusi eilę vertingų knygelių jaunimui. Autorė, būdama pedagogė ir apysakų - romanų suaugusiems gabi rašytoja, labai atidžiai parenka jaunam skaitytojui temas ir dar atidžiau jas literatūriškai atskleidžia, su psichologiniu nuoseklumu ir gyvu, sultingu, vaizdžiu

Redakcijos paaiškinimas. Yra įvairių žmonių, įvairiai suprantančių lietuviškumą ir įvairiais matais jį matuojančių. Tą pat matome ir kitose srityse. Pavyzdžiui, yra tokių asmenų, kurie kito žmogaus tikėjimą matuoja jo rožančiaus karoliukų didumu.

stiliumi bei tyriausia lietuvių kalba. Užtat jos jaunimui skirtos knygos yra visokeriopai naudingos ir patrauklios skaityti.

Toks yra ir "Nardžio pulkas". Šioje pusantro šimto puslapių knygutėje autorė išgyventai atpasakoja keletą "didelių" Suvalkijos kaimo vaikų nuotykių; vaikų pulko, kuriam vadovauja narsus ir geras berniukas Nardis. Tie nuotykiai aprašyti vaizdžiai, su meile ir sukeliant vaikų smalsumą, taip kad mažiesiems skaitytojams visi anie atsitikimai gali atrodyti dideli ir be kabučių. Be to, iš tų mažų nuotykių galima pasidaryti dideles išvadas, nejučiomis vaikus pamokančias, galinčias turėti įtakos visam jų gyvenimui.

Iš gyvenimiškų nuotykių Nardžio pulkas pats pasidaro logiškas išvadas, kad svetimų vaisių geriau nevogti, kad mokytis ir kitiems mokytis padėti yra garbės reikalas, nes neišmanėliu gali būti bet kas, kad mokyklos griežta tvarka ir kiti jos vargai apsimoka, nes ten randi kažką nepaprasto, kas patenkina smalsų protą, ir taip toliau.

Šioje knygoje jaunas skaitytojas randa mįslių, pasakų, dainelių, istorijos, protą įtempiančių klausimų. Čia yra jaučiama žmogui pagarba, silpnesniam meilė, gyvulėliams užuojauta ir globa. Bet visa tai iš skaitytojo vaizduotės autorė išgauna ne dirbtiniu būdu, ne pamokslavimu, įkyriais monologais, bet iš literatūrinio vaizduojamų veikėjų atspindžio, iš jų darbų, nuotykių, nelaimių, apsvylimų, džiaugsmų ir iš natūralaus jų apsisprendimo gėriui.

Labai gražiai ir vaizdžiai aprašoma Suvalkijos gamta, išorinė vaikų išvaizda, jų nuotaikos ir mąstymai. Pavyzdžiui — bent kelios trumputės citatos:

— Dailiai gelsta nokdami linai, brandindami svrias galvutes, o bulvių virkščios bejėgiškai kniumba į dirvą, tartum apglodamos žemėj besiilsintį savo vaisių.

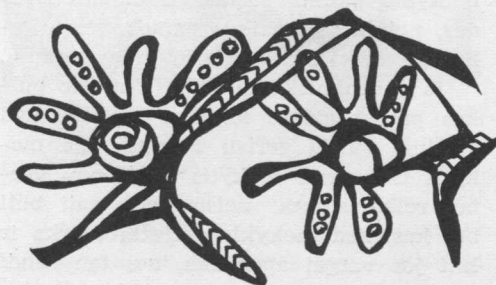
— Jis buvo tylus, kaip vienišas kačiukas...

— Kva kva kva! — prajunka palaidu džiaugsmu visa mokyklos menė, kad net suglerę valdiški langai žvanga.

— Vienas mažiulis bliovė lopšyje, kitas, neką už gaidį didesnis, plento pagrioviu vištas vaikėsi ir su kačiukais ritinėjosi.

— Nardis kumštelėjo mergaitėms: teisingitės! tai jūsų amatas! O jis tuo metu dairėsi į suolus: juk iš veido lengvai pažinsi tą nevidoną, kuris jiems su lieptu kiaulystę iškrėtė.

Knygoje apstu gražių, retų žodžių, kurių platesnis paaiškinimas duotas knygos gale.

LIUDA GERMANIENĖ

MOKYMASIS MOKYTIS

Niekas Amerikos mokslinėse institucijose neturėjo tiek daug perversminės įtakos, kaip nauja J. Dewey švietimo teorija. Tapo paneigti senieji ir priimti naujieji mokymo metodai. Montessori metodas, kuris eksperimentiniu būdu gimė Italijoje ir naujojo progresivizmo Amerikoje buvo užslopintas, iš lėto vėl išeina viešumon, sukeldamas abejonių Dewey galvojimo tikslumu. Raštiškai tas abejones buvo sunku įrodyti, nes visi montesoriniai veikalai buvo išleisti prieš 30-40 metų, o likusiame dvidešimt metų tarpe atsirado labai nedaug, ypač anglų kalba, knygų, kurios šį metodą tiksliai apibrėžtų ir įvertintų.

Tik dabar, šių metų pradžioje, spaudos lentynose pasirodė vertinga Nancy McCormick Rambusch montesorinio me-

todo knyga "Learning How To Learn". Vien tik knygos pavadinimas tiksliai apibrėžia tą rūpestį, kuri pergyvena tėvai ir mokytojai. Kiekvienas vaikas yra pilnas potencialaus noro ir energijos išmokti, sužinoti jį supančio pasaulio tiesas ir paslaptis. Bet, kada jis pereina per modernaus mokslo sistemesines girdas, tas didysis noras sužinoti ir išmokti dažnai išblunka iki indiferentiškumo.

Savo knygoje autorė iškelia, kad tik mūsų vaiko dvasinių reikalavimų nesupratimas yra kaltas dėl jo klaidų, o išeiti ir to supratimo išsąmoninimą galima pasiekti Montessori metodo keliu. Ši knyga tam tikros analizės keliu atskleidžia ir palygina su montesorine praktika dabartinius auklėjimo galvojimus, būdus ir tarpus tarp rezultatų, teorijai su praktika nesutapus.

Pirmoje knygos dalyje autorė kalba apie vaiko prigimtus reikalavimus, jo ritminį vystymąsi, imlųjį protą ir laisvę reikiamose ribose. Šie minėti ir vaikui būtini reikalavimai, tinkamai ugdomi, veda vaiką į atsakomybės pajautimą ir pilnos asmenybės susiformavimą. Kitos dvi knygos dalys parodo, kaip paruoštoje klasėje padėti vaikui išmokti patenkinti jo įgimtą potencialų smalsumą. Palaipsniniais aiškinimais autorė taip pat atskleidžia vaiko auklėjime skirtumą tarp tėvų ir mokytojų ir kaip montesorinio metodo principai gali būti įgyvendinti šeimos aplinkoj.

"Learning How to Learn" knygos išleidimą galima skaityti autorės lyg ir moksliniu darbu, nes rašant buvo panaudoti 481 veikalai ir leidiniai, liečią Montessori sistemą ir aplamai su auklėjimu susijusias institucijas bei veiksnius.

"Learning How to Learn", autorė — Nancy McCormick Rambusch. Išleido Helicon Press, Baltimore, 1962. Kaina \$4.50.

■
Mes neturime laiko skaityti gerų knygų, reikia skaityti tik geriausias.

ALĖ RŪTA

BOCCACCIO 70

Tai dėmesio vertas italų filmas, rodomas Amerikoje, meniškai pagamintas, iškelias keletą modernaus gyvenimo problemų, į jas pašvytruojant aštria ironijos šviesa. Į šio šimtmečio septyniasešimtųjų metų realybę mėginama pažvelgti viduramžių Boccaccio akimis. Filmą sudarytas iš trijų, skirtingų turiniu, dalių, kiekviena dalis — kiti aktoriai ir kitas direktorius. Vardai garsūs visų kontinentų filmų pasauly.

Tai esąs pirmas italų didesnio masto spalvotas filmas. Jo sumanytojas ir gamintojas yra artistės Sophia Loren vyras Carlo Ponti. Pirmąją filmo dalį sukūrė vienas žymiausių ne tik italų, bet visos Europos filmų direktorių — Federico Fellini. Žymiausi čia herojai — kraštutinis moralistas, filosofijos mokslių daktaras, ir moteris iš didžiulio reklaminio paveiklo. Tas paveikslas nėra nė taip labai nepadorus. Kiek apsinuoginusi graži moteris, reklamuojanti: gerkite daugiau pieno. Moralistas išžiūri jame visuomenės, ypač jaunimo, tvirkinimą. Jis pradeda įkyrią ir donkichotišką kovą su ta gražia, viliojančios šypsenos, paveiklo moterimi. Savo kova jis tą moterį iššaukia iš rėmų. Ji pradeda jam mirktelti, ji išau-

ga didelė, milžiniška, ji persekioja pratingą daktarą dieną ir naktį, vaidenasi jam sapnuose. Ir — kokia ironija! Kovotojas išimylti savo priešą. Moralistas beprotiškai išimylti paveiklo moterį, kuri jam tampa, tarytum gyva.

Kyla minčių: moralė pralaimi prieš gyvenimo vulgarumą, ar kraštutiniai moralistai pralaimi patys prieš save, į gyvenimą žiūrėdami pro baisiai krislotus akinius ir su tuo gyvenimu kovodami nereikalingą kovą? Gal būt, filmas atsako į abu klausimu, gal būt, ir į daugiau. Siužetas ir vaidyba — farsiniai. Gyvenimo vaizdai iki detalių tikslūs ir apšlifuoti, vykusiai parinkti. Aktorė Anita Ekberg (moteris iš paveiklo) vietomis kiek vulgari, bet tai iš jos, atrodo, buvo reikalaujama; šiaip ji savo vaidmenį atlieka gerai.

Antrąją dalį sukūrė irgi garsus filmų direktorius Luchino Visconti. Jis atrado ir iškėlė vokiečių pelningų, bet sentimentalių, filmų žvaigždę austrę Romy Schneider. Ji čia vaidina įdomią rolę, ryškiai atsiskleisdama savo grožiu ir vaidybiniais gabumais. Romy Schneider dabar laikoma viena geriausių Vokietijos, Prancūzijos ir Italijos aktorių. Šioje „Boccaccio 70“ filmo daly jai skirta parodyti kelių dvasinių dimensijų moterį. Čia moteris mylinti ir kenčianti, bet pilna ironijos savo nuodėmiaujančiam vyrui. Moteris aristokratė, turtų išlepinta, tėvo globojama, nors ir ištekėjus, bet išdidi ir pilna ambicijos: dirbti ir užsidirbti, būt nepriklausoma. Ir didžiausia, iš jos bejėgiškumo išplaukianti, ironija: jos darbas, savarankiškumo įrodymas — prostitucija tuose viešuose namuose, kuriuose lankosi jos vyras, su viltimi, kad vyras ją pasirinks. Šitaip savo likimą apsprendus, vis dėlto jai bėga per veidus ašaros, nors vyro meilė susigrąžinama, nors tėvui jos savarankiškumas įrodomas...

Vittorio De Sica yra trečiosios filmo dalies direktorius. Čia puikiai vaidina praėjusių metų „Oskarą“ laimėjusi Sophia Loren. Vaizduojama loterijai išstatyta moters garbė. Šiurpi ir vaizdi šių dienų tikrovė, kad ir simbolinė, kad ir

labai ryškūs ironijos akiniai. Čia net nebe farsas. Čia, kad ir vulgarumu atmieštas, jaučiasi liūdesys. Tai labai vykusiai perduoda Sophia Loren. Moteris linkusi mylėti. Ji linkusi pasirinkti laisvai ir su jausmu. Bet ją nuolatos plėšo minia, gašli, kvaila, vitališka ir purvina minia. Moteris yra tik loterijos bilieto numerėlis. Ir ji tokia lieka, jeigu nesuskanta pati gelbėtis ir kovoti. Gelbėtis prieš kvailą gašlumą, tuščią, nuodėmingą ir bejausmį. Si filmo dalis, matyt, taikytą amerikiečių skoniui: laiminga pabaiga.

“Boccaccio 70” gali daugeliui nepatikti dėl nuogų realybės vaizdų, dėl paslėpto juoko, tarytum iš visko, kas dar daugeliui atrodo šventa. Bet šitas filmas, kaip ir “La dolce vita”, galvojančiam gali sukelti įdomių minčių; be to, yra meniškas ekrano kūrinys.

THE FLUTE AND THE ARROW

Šis filmas yra pagamintas žymaus švedų filmų direktoriaus Sucksdorff, rodomas Amerikoje. Vaizduojama Rytinės Indijos džiunglių gyvenimas, Muria giminės papročiai. Filmas kaip ir neturi siužeto, bet įdomus spalvingumu, nepaprastais džiunglių vaizdais ir charakteringais indų rasės veidais, jų darbais, tikėjimu, vargais ir džiaugsmiais.

Filmo turinį sudaro nedidelio laikotarpio Muria giminės gyvenimo eiga. Švedai ar kiti europiečiai artistai čia nedalyvauja. Visą filmo veiksmą atlieka to krašto vietiniai žmonės, gal tik filmo di-

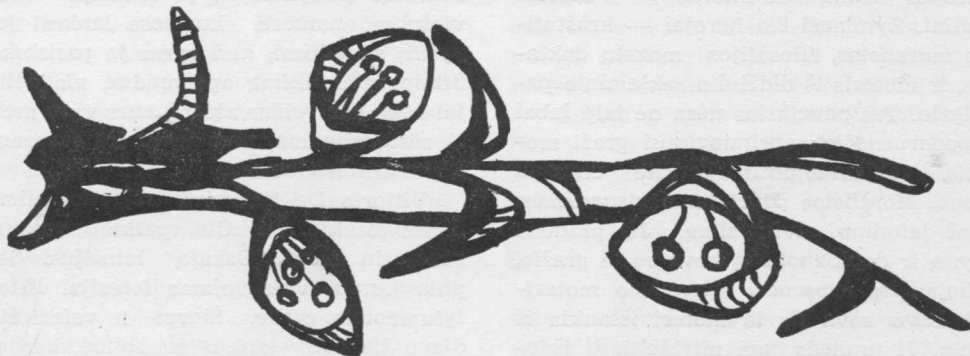
rektorius atitinkamai parinkti. Užtat matomas natūralus Muria plačiosios giminės gyvenimas. Tai simpatingi tamsiaodžiai, gyveną tvarkingomis ir gausiomis šeimomis primityviuose nameliuose, laiką švaros, savų tradicijų ir savo tikėjimo. Jų gyvenimas, palyginti, ramus. Jie dirbdami ir ilsėdamiesi daug dainuoja, jie tiki Deive Motina ir bijo piktųjų dvasių, kurios dažniausiai yra išikūnijusios plėšriuose žvėryse. Per visą filmą šią ramią giminę persekioja tigras ir ypač leopardas, kuriuos galų gale jiems pavyksta nudobti, nors žūsta vienas šauniausių giminės vyrų. Daina ir ietis yra jų džiaugsmas ir darbas; iš to ir filmo pavadinimas.

Filmas naudingas ir įdomus bet kokio amžiaus žiūrovams.

NO MAN IS AN ISLAND

Filmas iš paskutiniojo amerikiečių karo su japonais. Yra žiaurių vaizdų. Literatūriniu atžvilgiu silpnokas kūrinys; visi japonai kariai — blogybės, visi amerikiečiai — kankiniai, narsuoliai, laimėtojai. Mintis įdomi: joks žmogus negali būti vienas, kaip kokia vieniša sala; viskas pasiekama ir laimima tik sutelktine veiksmų ir pastangų grandine. Be to, žmogus išgyvena ir kitų skausmus. Ir palaimintas žmogus, kuris moka džiaugtis kitų džiaugsmiais.

Neblogai čia vaidina jauna artistė Barbara Perez, Jeffrey Hunter. Įdomūs spalvoti vaizdai. Vaikams filmas per aštrus.

“Laiškai Lietuviams” skelbia konkursą parašyti straipsniui apie kurią nors asmenybę ugdančią savybę. Tai yra, reikia rašyti apie kurią nors dorybę. Norėdami padėti konkurso dalyviams, paminėsimė kai kurias dorybes: atvirumas, draugiškumas, nuoširdumas, ištikimybė, pasitikėjimas, galestingumas, paprastumas, natūralumas, pasiaukojimas, kantrumas, pastovumas, ištvermė, drąsumas, kuklumas, mandagumas, taktiškumas, riteriškumas, vyriškumas, moteriškumas, pagarba (Dievui, tėvams, vyresnybei), ryžtingumas, taurumas, kilnumas, religingumas, meilė (Dievo, tėvynės, artimo), paklusnumas, susivaldymas, nuolankumas, nuosaikumas, protinumas, tiesumas (kalboje), demokratiškumas, žodžio laikymas, pažado tesėjimas, apdairumas, skaistumas, linksmumas ir t. t.

Konkurso dalyviai pasirenka rašyti apie vieną kurią nors čia paminėtą ar kurią kitą dorybę. Kadangi praeitis parodė, kad daugelis mėgsta rašyti beletristine forma, tai ir dabar šią formą leidžiame vartoti. Rašinys turi būti ne ilgesnis kaip trys tūkstančiai žodžių ir turi būti tinkamas spausdinti “Laiškuose Lietuviams”.

Straipsniai pasirašomi slapyvardžiu, įdedant į atskirą vokelį savo tikrąją pavardę ir adresą. Atsiųsti straipsniai tampa redakcijos nuosavybe ir gali būti spausdinami “Laiškuose Lietuviams”. Konkursas baigiasi 1963 m. vasario mėn. 1 dieną.

Už geriausius rašinius bus duodamos šios premijos: I — 100 dol., II — 75 dol., III — 50 dol., IV — 25 dol. Premijų mėcenatai yra: dr. A. Čiuris, dr. A. Rudokas, Flora Kurgonienė ir kt.

Premijos bus įteiktos “Laiškų Lietuviams” metiniame parengime Jaunimo Centre 1963 m. kovo mėn. 9 d. 7 val. vakaro. Meninė programą atliks pirmą kartą lietuvių publikai koncertuojanti solistė Valentina Kojelienė — Cinkaitė.

Paminklas už Lietuvos laisvę žuvusiems didvyriams ir visiems Sibiro tremtiniams bei bolševizmo teroro kankiniams jau pastatytas žymioje Amerikos vietovėje, Portland, Oregon. Paminklas yra labai gražus ir didingas, pastatytas pagal J. Muloko projektą. Amerikos lietuviai gali didžiuotis tokiu dideliu laimėjimu. Ypatinai daug pasidarbavo Čikagos Komitetas, vadovaujamas V. Simkaus.

Paminklą jau lanko tūkstančiai turistų, fotografuodami ir filmuodami, o ekskursijų vadovai aiškina paminklo prasmę ir lietuvišką meną. Šis paminklas per amžius bylos apie nepalaužiamą lietuvių tautos kovą už laisvę.

Nors darbas jau atliktas, bet dar liko daug skolų. Tavo auka, brangus tautietį, bus vainikas ant žuvusių brolių ir seserų kapo.

Aukos siunčiamos šiuo adresu: Standard Federal Savings and Loan Assn., 4192 Archer Ave., Chicago 32, Ill. arba Rev. P. Baltrumas, 516 W. Burnside, Portland 9, Oregon.

LAIŠKAI LIETUVIAMS

2345 West 56th Street

Chicago 36, Illinois